EVALUERING AF ALLE UNGE MED IMIDT

ALLE UNGE MED iMIDT
LIGE MULIGHEDER FOR ALLE

Pluss

midt
regionmidtjylland

DEN EUROPÆISKE UNION
Den Europæiske Socialfond
Vi investerer i din fremtid

Udarbejdet af Pluss Leadership i samarbejde med Alle unge med imidt.

INDHOLD

1 Indledning **3**
1.1 Projekter imidt som operatør 3
1.2 Metode og datagrundlag 4
1.3 Rapportens opbygning 5
2 Hvor mange unge har AUMI hjulpet? **6**
3 Det virksomme i indsatserne **9**
3.1 Fællestræk ved indsatserne 9
3.2 Fællestræk ved de unges oplevelser 10
4 ”Sten på vejen” **13**
5 Delprojekterne i AUMI **15**
5.1 Herning HF og VUC: Back on Track 15
5.2 FGU Midt-Vest Herning: Back on Track 19
5.3 Castberggård: Bliv verdensmester i dit høretab 22
5.4 UU og Ungeindsatsen, Norddjurs Kommune: S.E.S. (Selvforståelse, Eksponering, Spejling) 27
5.5 Aarhus HF og VUC og Fundamentet: HF-Fundamentet 31
5.6 Kirkens Korshær, Aarhus: Bifrost – Vi går vejen sammen 35
5.7 UU Nordvestjylland, Holstebro Kommune: #KomMed 38
6 Samlet vurdering **43**
7 Perspektivering **44**
7.1 Hvordan spredes nye indsatser? 44

1 INDLEDNING

I Danmark har vi på én og samme tid mangel på kvalificeret arbejdskraft og en stor andel af unge, der ikke får en ungdomsuddannelse. Projekt *Alle unge med midt* (AUMI) har sit afsæt i denne dobbelte udfordring. AUMI skal sikre, at flere unge med særlige udfordringer får en ungdomsuddannelse og sidenhen inkluderes på arbejdsmarkedet. Mere præcist er formålet med AUMI, at sårbare unge i Region Midtjylland enten påbegynder eller fastholdes på, og hermed gennemfører, en ungdomsuddannelse.

Denne opgave varetages af en række partnere, som har fået tildelt midler fra EU's Socialfond og Region Midtjylland til at udvikle og afprøve additionelle metoder. Metoder som kan give sårbare unge nye og bedre muligheder for at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse. Således står metodeudvikling centralt i AUMI, og det samme gør etablering af nye samarbejder. På den baggrund er der etableret seks tværfaglige partnerskaber mellem aktører fra for eksempel kommuner, uddannelsesinstitutioner og frivillige foreninger.

Partnerskaberne gennemfører hver især indsatser, der har til formål at flytte unge fra deres nuværende situation til en situation, hvor de enten påbegynder eller gennemfører en ungdomsuddannelse. De enkelte partnerskaber har forskellige målgrupper og gennemfører derfor også forskellige aktiviteter. Som undtagelse har et af partnerskaberne to delprojekter under sig.

<u>De seks partnerskaber er:</u>

1. Herning HF og VUC og FGU Midt-Vest Herning, ”Back on Track” (to delprojekter)
2. Castberggård Job- og Udviklingscenter, Hedensted, ”Bliv verdensmester i dit høretab”
3. UU og Ungeindsatsen, Norddjurs Kommune, ”S.E.S.” (Selvforståelse, Eksponering, Spejling)
4. Aarhus HF og VUC og Fundamentet, ”HF-Fundamentet”
5. Kirkens Korshær, Aarhus, ”Bifrost – Vi går vejen sammen”
6. UU Nordvestjylland, Holstebro Kommune, ”#KomMed”

De syv delprojekter blev igangsat i 2019 og har således haft cirka to år til at virke.

Det er denne virkning, som denne evaluering samler op på. I evalueringen er der fokus på forløbene med de unge, hvorfor der også søges at se bagom måltallene for bedre at forstå, hvad der har været virksomt i de enkelte delprojekter. Der stilles også skarpt på, hvad der har været svært eller ikke er forløbet som håbet.

Samtidig er ambitionen, at evalueringen skaber forudsætninger for, at resultater og metoder kan videreformidles og inspirere andre aktører til at udvikle egen praksis, så endnu flere sårbare unge på sigt får gavn af de metoder, som er udviklet i AUMI-regi.

Evalueringen er et supplement til det faste evaluerings-setup, som alle EU´s strukturfondsfinansierede projekter evalueres efter.

1.1 Projekter imidt som operatør

AUMI administreres af sekretariatet Projekter imidt, som er operatør på AUMI. Projekter imidt er ejet af FH-sektionerne (Fagbevægelsens Hovedorganisation) i Region Midtjylland, og AUMIs DNA ligger derfor dybt forankret i fagbevægelsen. Projekter imidt arbejder således for, at det enkelte individ, uanset baggrund,

skal have lige rettigheder og muligheder for at få et godt liv. AUMI er støttet af EU's Socialfond og Region Midtjylland.

1.2 Metode og datagrundlag

Ambitionen med rapporten er at opnå en tilstrækkelig god forståelse for de enkelte delprojekter til at kunne videreformidle dets kerneelementer og virkning. Det er således vigtigt at understrege, at rapporten ikke rummer syv individuelle tilbundsgående evalueringer.
Kerneelementer er en betegnelse for de elementer, der har gjort den største positive forskel for de unges udvikling, for eksempel individuelle samtaler og sociale aktiviteter.

Indsigten i kerneelementer og virkning er tilvejebragt ved at udvikle en forandringsteori for hvert delprojekt. Dette er sket i samarbejde mellem AUMI og partnerne i de respektive delprojekter.
Der har været gennemført workshops med alle delprojekter om udvikling af deres forandringsteorier, for derigennem dels at strukturere måden hvorpå indsatsernes virkning kunne italesættes, dels strukturere opfølgningen på de unges udbytte.

Forandringsteorien beskriver, hvilke aktiviteter der er gennemført, og dernæst hvilke skridt på vejen de unge har taget mod det langsigtede mål om enten at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse. I den forbindelse opereres der med tre centrale skridt på vejen:

Figur 1.1: Skridt på vejen mod det endelige mål

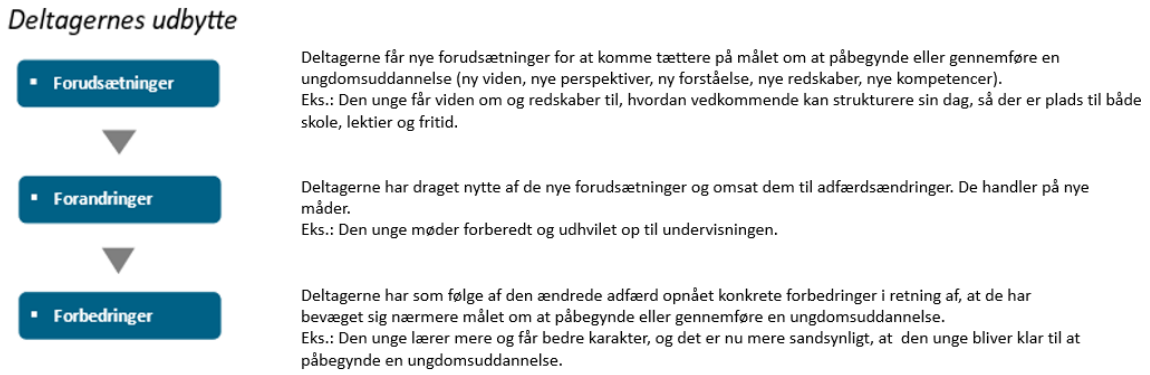

Foruden forandringsteorierne baserer rapporten sig på nedenstående datakilder, som evaluator har fået adgang til:

- Måltal baseret på partnernes afrapportering sommeren 2021
- Interviews med 14 udvalgte unge
- Spørgeskemaer fra 26 unge
- Praksisfortællinger fra partnere med beskrivelser af udvalgte unges udviklingsforløb i AUMI
- Skriftlige afrapporteringer fra partnerne

På grundlag af rapporten er der udarbejdet en pixi-udgave af evalueringen, der kan tilgås på AUMIs hjemmeside: https://www.alleungemedimidt.dk/.

1.3 Rapportens opbygning

Foruden indledningen består rapporten af seks kapitler.

Kapitel 2 præsenterer projektets resultater. Der gives et overblik over AUMIs samlede succesrate samt succesraten i de enkelte delprojekter. I kapitel 3 fremhæves de – ifølge partnerne – virksomme fællestræk, der går på tværs af indsatserne i de syv delprojekter, og som derfor karakteriserer AUMI som et samlet projekt. Kapitlet rummer også en fælles opsamling på de unges oplevelser af, hvordan indsatserne i delprojekterne har givet dem værdi. I kapitel 4 præsenteres partnernes oplevelse af de vigtigste implementeringsmæssige udfordringer på tværs af de syv delprojekter. De kaldes "Sten på vejen". I kapitel 5 præsenteres de enkelte delprojekter. Her vil der blandt andet være en beskrivelse af målgruppen, kerneelementer i indsatsen samt et link til en online værktøjskasse, der rummer redskaber og informationsmateriale. Endelig afsluttes rapporten med en samlet vurdering af AUMI i kapitel 6 og perspektivering i kapitel 7.

Rapporten kan læses i sin helhed, men de enkelte kapitler kan også læses hver for sig – dog med det forbehold, at der i enkelte kapitler refereres til resultater og begreber, der er beskrevet tidligere i rapporten.

2 HVOR MANGE UNGE HAR AUMI HJULPET?

I AUMI er der på tidspunktet for evalueringen iværksat aktiviteter for i alt 207 unge fordelt på syv delprojekter. Af disse 207 unge var 12 stadig i gang, da der blev gjort status over indsatsen før sommerferien 2021. Ud af de øvrige 195 unge, er det lykkes for 126 unge at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse svarende til 65%. For de øvrige 69 unge er status varierende, hvilket der redegøres for senere i rapporten.

Figur 2.1: Status for deltagerne i AUMI

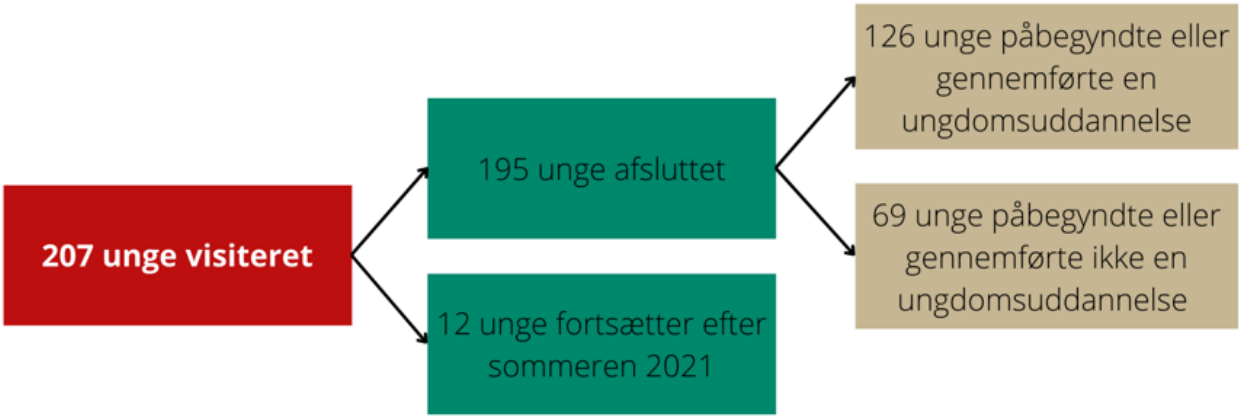

De syv delprojekter har haft forskellige målgrupper, og de har arbejdet forskelligt med de unge afhængig af den lokale kontekst. Derfor har resultaterne og erfaringerne også varieret. Som det fremgår af figur 2.2 herunder, så har fire af delprojekterne været meget succesfulde, mens de øvrige tre har haft vanskeligere ved at nå de fastsatte mål om påbegyndelse eller gennemførelse.

Figur 2.2: Succesrate for AUMI som helhed og for de enkelte delprojekter

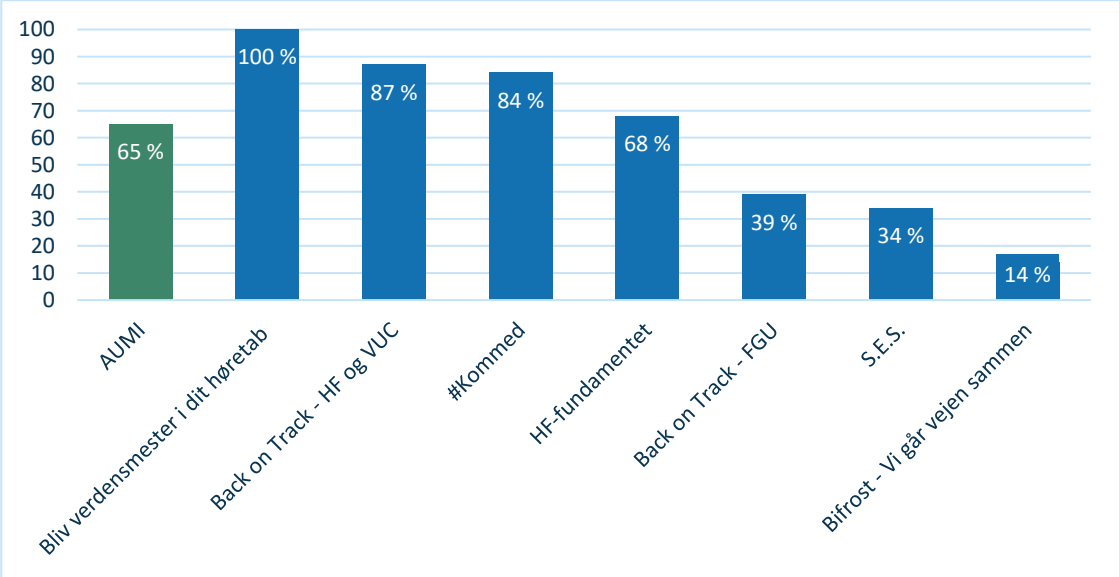

Med undtagelse af delprojektet #KomMed, som både arbejder med påbegyndelse og gennemførelse, er et gennemgående træk ved de delprojekter, der har opnået en høj succesrate, at deres målgruppe har været unge, der allerede har påbegyndt en ungdomsuddannelse og derfor sigter mod fastholdelse og gennemførelse.
Det synes således ved et hurtigt blik på delprojekternes umiddelbare succes at være lettere at fastholde unge end at hjælpe unge med at påbegynde en ungdomsuddannelse.

Dette billede ser vi ved delprojekterne Bifrost, S.E.S og Back on Track – FGU, der netop har en lavere succesrate og ligger under AUMIs samlede succesrate. En umiddelbar forklaring herpå kan være, at de unge, der endnu ikke har påbegyndt en ungdomsuddannelse, har udfordringer, som kræver mere tid og opmærksomhed, hvorfor man altså ikke når i mål inden for projektperioden.

At målet i samme grad ikke er nået i disse tre delprojekter, er imidlertid ikke det samme som at delprojekterne ikke lykkedes med at hjælpe de unge med deres udfordringer og bringe dem videre i livet. For en stor del af de unge gør det sig gældende, at de i stedet har påbegyndt anden uddannelse eller aktivitet såsom FGU, STU eller et ophold på højskole. Det indikerer, at de unge nærmer sig uddannelse og har fået virksom hjælp til deres uddannelsesliv, men at de har haft behov for ekstra udvikling enten personligt, fagligt og/eller socialt, før de er klar til at påbegynde en ungdomsuddannelse.

Dette peger på, at denne gruppe unge har været fejlvisiterede til projektet. Herved forstår vi, at den hjælp, som det har været muligt at give disse unge inden for rammerne af AUMI, har været utilstrækkelig til at det var realistisk, at de ville kunne påbegynde en ungdomsuddannelse efter forløbet. Den manglende målopfyldelse skyldes efter vores vurdering derfor ikke, at indsatserne ikke har været virksomme, men at målet om påbegyndelse af en ungdomsuddannelse ikke har været opnåeligt i projektperioden. For de unge i Bifrost har den primære årsag til den manglende målopnåelse eksempelvis været, at størstedelen af de unge har haft så massive og mangeartede udfordringer, at opstart på en ungdomsuddannelse ikke har været et reelt fokus inden for den tidshorisont, som AUMI har opereret med.

Hvis vi vender tilbage til, hvordan det gik de unge, der ikke nåede at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse, fremgår det af nedenstående figur, hvilken status de havde ved opgørelsen før sommerferien i 2021.

Figur 2.3: Hvad er der sket med de unge, der ikke påbegynder eller gennemfører en ungdomsuddannelse?

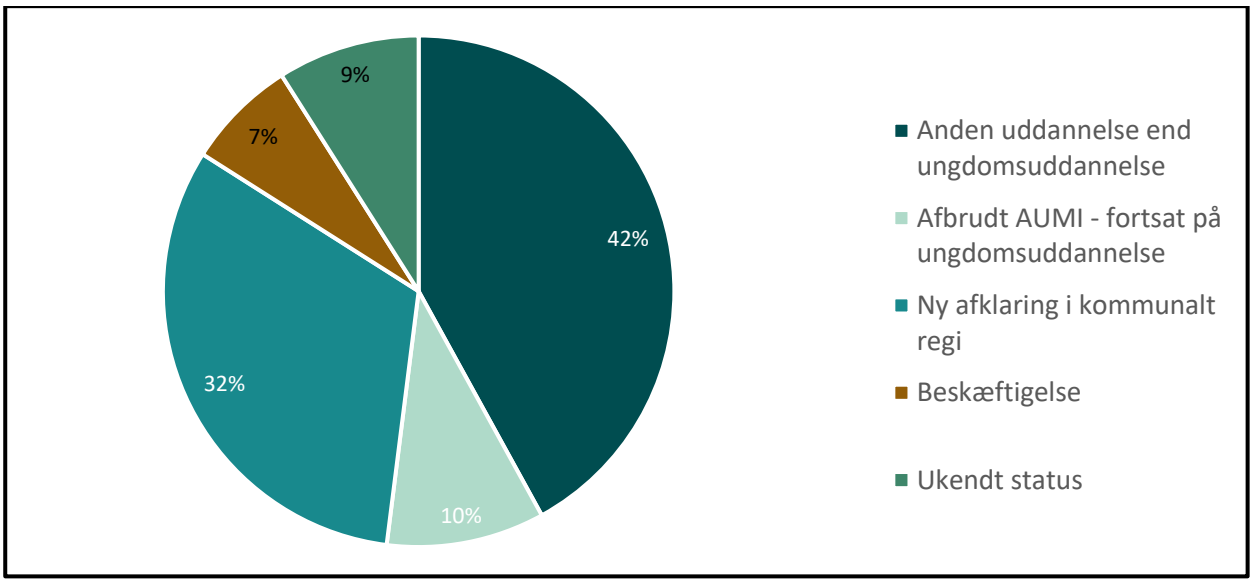

Som det fremgår af figuren, er godt halvdelen af de unge enten i gang med en anden uddannelse end en ungdomsuddannelse eller fortsat på ungdomsuddannelse uden fortsat støtte fra AUMI. Nogle få er kommet i beskæftigelse frem for uddannelse. Endelig er der en stor gruppe, hvor yderligere afklaring af den gode vej frem for dem har vist sig nødvendig. En stor del af denne gruppe unge er fortsat i praktikforløb.

Interviews med unge i delprojekterne vidner samtidigt om, at de har fået styrket deres forudsætninger for en positiv udvikling gennem for eksempel øget motivation, styrket tro på sig selv eller evne til at sætte handling bag egne ønsker, hvad enten ønskerne handler om uddannelse eller noget andet. De har således alle taget skridt på vejen, som det blot kræver et langt mere detaljeret evaluerings-setup at indfange, end det har været muligt at gennemføre i forbindelse med AUMI.

3 DET VIRKSOMME I INDSATSERNE

AUMI er som nævnt et metodeudviklingsprojekt, der først og fremmest har søgt at finde nye veje ind i uddannelsessystemet for en gruppe sårbare unge. Og det er ved at videreføre de gode erfaringer herfra, at projektet også kan skabe effekt på længere sigt ved, at endnu flere unge får en ungdomsuddannelse. Dette ønsker vi at bidrage til ved at synliggøre delprojekternes virksomme indsatser.

Man skal ikke langt ind i dialogen med de enkelte delprojekter, før det står klart, at konteksten er så specifik, at det vil være vanskeligt uden videre at overføre de konkrete aktiviteter, handlemåder og erfaringer til andre kommuner eller ungdomsuddannelser. Men ved at inddampe de tværgående, virksomme træk, håber vi at kunne inspirere andre aktører, der så må finde deres konkrete måde at arbejde med de virksomme træk i netop deres kontekst og overfor netop deres målgruppe.

AUMI består som nævnt af syv delprojekter, hvilket giver en vis diversitet i indsatserne og - som det fremgik ovenfor - også i succesraten. Men der er fællestræk at spore, når vi undersøger virksomme elementer på tværs af de syv delprojekter. Disse fremhæves i dette kapitel.

Helt konkret har vi spurgt partnerne om deres opfattelse af det virksomme i netop deres indsats. Dernæst har vi identificeret fællestrækkene ved at sammenholde beskrivelserne af det virksomme. Dette præsenteres i den første del af kapitlet.

Dernæst har vi spurgt et antal unge i hvert projekt om det samme: Hvad har de oplevet som det virksomme? Resultaterne heraf gengives i den sidste del af kapitlet.

3.1 Fællestræk ved indsatserne

3.1.1 Individuelle samtaler med en fast kontaktperson

I alle delprojekter afholdes der i større eller mindre grad individuelle samtaler mellem den unge og en fast kontaktperson. Samtalerne har til hensigt at skabe et rum for de unge, hvor de kan tale om de ting, der falder dem ind. Både fagligt og personligt; stort og småt. For at disse samtaler kan fungere, er det altafgørende, at der skabes en tillidsfuld relation mellem den unge og kontaktpersonen. En relation præget af forståelse og omsorg fremfor negativitet og fordomsfuldhed. Formatet må ikke blive for sterilt og distanceret, så den unge opfatter kontaktpersonen som endnu en fremmed, vedkommende skal åbne sig for.

De individuelle samtaler tager form efter den unges ønske. Dog indebærer mange af samtalerne en nysgerrighed og en søgen efter, hvad den unge egentlig drømmer om og har af ønsker for fremtiden. I tillæg hertil udarbejdes målsætninger, hvor kontaktpersonen sammen med den unge arbejder henimod et konkret mål, som den unge selv har bestemt. Det understøtter den unges indre motivation og ejerskabsfølelse. Målsætninger giver også kontaktpersonen mulighed for at være mere konkret i samtalerne, da et fælles udgangspunkt er defineret.

3.1.2 Mestrings- og selvforståelseskurser

Flere af de unge oplever et stort udbytte af mestrings- og selvforståelseskurser, hvor formålet er, at de unge tilegner sig redskaber og strategier til at mestre deres udfordringer. Kurserne er særligt anvendt for unge, som er udfordret af høretab eller autisme; det vil sige i delprojekterne ”Bliv verdensmester i dit høretab” og ”S.E.S.”. På mestrings- og selvforståelseskurserne lærer de unge blandt andet at navigere i

hverdagen gennem erkendelse og mestring af egne udfordringer. Disse kurser er således både målrettet den unges adfærd og mestringsevne.

3.1.3 Sociale aktiviteter, netværksgrupper og ung-til-ung-relation

Det sociale aspekt og fællesskabende aktiviteter er et kerneelement i de fleste delprojekter. Dette i et forsøg på at forene uddannelseslivet og det sociale liv. Formålet er at skabe et fællesskab, hvor de unge møder ligesindede og derigennem kommer til erkendelsen af, at de ikke er alene, og at det er okay, at de er, som de er. Fællesskabet udvikler de unges sociale kompetencer og giver dem oplevelsen af, at de også har noget at byde ind med. Samtidig får de unge øget tro på, at det ikke er så farligt eller svært at møde andre mennesker. Disse fællesinitiativer har på tværs af delprojekterne taget form af eksempelvis cafeaftener, gruppemøder, netværksgrupper og lokale ungeevents. Sådanne fællesskabsinitiativer har imidlertid som følge af Covid-19-situationen ikke fået helt den udbredelse, de var tiltænkt. Flere delprojekter har i stedet anvendt digitale platforme til virtuelle møder med de unge.

3.1.4 Helhedsorienteret og håndholdt indsats

De unge har forskellige individuelle behov på forskellige tidspunkter, hvorfor det også er forskellige former for støtte, den unge har behov for. Den unge skal ikke passe ned i en bestemt kasse og følge en bestemt udviklingskurve. Den unge er altid medskaber af egen udvikling.

En håndholdt indsats fordrer, at der er en omstillingsparathed og fleksibilitet i ”systemerne” omkring de unge, samt at den unge kan sætte ord på sin situation; på det, der er svært, vigtigt og meningsgivende. Det er udfordrende for flere unge, men erfaringerne viser, at anvendelsen af for eksempel visuelle redskaber og samtaleteknikker er virksomme i arbejdet med at styrke de unges evne til at reflektere over egen situation. Det betyder også, at kontaktpersonens rolle er mangeartet og indsatsen flerstrenget. Udover hele tiden at agere sparringspartner virker kontaktpersonen også som en ”løftet pegefinger”, der kan give et skub, når det er nødvendigt. Kontaktpersonen fungerer som vejviser i overgangen mellem skole og fritidsliv og hjælper blandt andet med at skabe struktur og orden, for eksempel via uge- eller månedsskemaer, lytter til problemer, henter de unge og kører dem til uddannelsesinstitutioner, bistår de unge ved lægekonsultationer, foreslår sociale arrangementer og agerer bindeled mellem undervisere og den unge for bare at nævne nogle af de mange funktioner, kontaktpersonen varetager. Alt sammen støtte der har til hensigt at sikre sammenhæng og udvikling i den unges daglige livsførelse.

3.2 Fællestræk ved de unges oplevelser

3.2.1 Den personlige relation til en fast kontaktperson

De unge fremhæver en tillidsfuld relation til en fast kontaktperson som værende yderst værdifuldt. Det skaber ro, stabilitet og tryghed for den enkelte, at de ikke skal forholde sig til forskellige personer. Det betyder, at der kan udvikles et rum, hvor det er muligt at vende alle former for udfordringer - ikke kun i uddannelsesmæssig sammenhæng, men også andre aspekter af livet. Med en fast kontaktperson skabes der en kontinuerlig udvikling, som dokumenteres og deles med den unge, for at skabe forståelse for vedkommendes fremskridt og motivation til yderligere handling.

Det er betydningsfuldt, at kontaktpersonen ikke fremstår som en autoritet på vegne af uddannelsesinstitutionen eller kommunen. Flere unge har erfaringer fra det offentlige system, hvor de oplever at have haft forskellige kontaktpersoner og sagsbehandlere, hvor processen med for eksempel at forklare deres situation og udfordringer hele tiden starter forfra. Den faste kontaktperson møder den unge på hans/hendes præmisser uden at være formanende, og det bevirker, at den unge føler sig forstået og accepteret. De unge føler sig set som hele mennesker, når andre kan rumme dem, som dem de er.

For de unge betyder denne relation, at de har mulighed for at få hjælp, når behovet opstår, og at de har et sikkerhedsnet, der griber dem, hvis de skulle få brug for det. Der er én, der hele tiden understøtter og hjælper samt tjekker op på den unge og sørger for, at dagligdagen bliver nemmere. Dette uden at fjerne det ansvar, der ligger hos den unge. Det betyder, at den unge avler succesoplevelser i livet, får en større tro på sig selv og skubbes i den rigtige retning. Relationen giver også de unge en mulighed for at lufte frustrationer, inden de hober sig op, og kontaktpersonen hjælper den unge med at skabe refleksion, bryde uhensigtsmæssige vaner og tanker samt med at opmuntre til at fortsætte selv på dårlige dage.

3.2.2 At være en del af et fællesskab

”Man føler sig ikke så alene” er et citat, der går igen på tværs af de unge i AUMI. De oplever i høj grad en følelse af at være blevet en del af et fællesskab eller at få en større forståelse for, at andre har lignende udfordringer og følelser som dem selv, hvilket de unge vægter tungt. Det særlige ved at indgå i et fællesskab er, at de unge har nogen at spejle sig i og ligesindede at snakke med. De kan sparre med hinanden om både uddannelsesmæssige- og personlige udfordringer samt dele erfaringer og hjælpe hinanden. Det at være i et fællesskab udvikler desuden de unges sociale kompetencer. De oplever en stigende selvtillid i løsningen af forskellige opgaver, fordi de nu har redskaber og succesoplevelser med i bagagen.

Man må dog også erkende, at nogle af målgrupperne har fået et lavere udbytte af de sociale aktiviteter. Dette gælder særligt unge fra S.E.S.-projektet, der i kraft af deres diagnose – autismespektrumforstyrrelse – er en gruppe, som har et begrænset socialt overskud. Dog har disse unge alligevel en følelse af ikke at være alene, når de gruppevis deltager på selvforståelseskurser eller i netværksgrupper, hvor deres individuelle udfordringer sættes i et større perspektiv med andre ligesindede. Det giver de unge en accept af, at det er okay, at de er, som de er, og samtidig også et mere nuanceret syn på, at andre også kan have udfordringer. For nogle unge betyder det større selvværd, at de ikke længere oplever det intimiderende at snakke med fremmede, fordi de nu hviler mere i deres egne udfordringer og har fået strategier til at håndtere dem.

En yderligere kommentar til oplevelsen af fællesskab blandt de unge er, at Covid-19-situationen har gjort, at mange planlagte fællesaktiviteter er blevet aflyst. Som kompensation herfor har nogle delprojekter etableret fællesskaber i form af virtuelle møder på digitale platforme. Flere af delprojekterne har også afholdt mindre lokale ungeevents. Det er alt sammen gennemført med positive tilbagemeldinger. Alt andet lige ville delprojekterne under normale omstændigheder antageligt have haft endnu større succes med at skabe identifikation og fællesskab på tværs af målgruppen.

3.2.3 Udgangspunkt i den enkelte, medbestemmelse og inddragelse

De unge føler sig i høj grad set som individer, hvor de er med til at forme en indsats, der skræddersys til deres behov. Dette giver en positiv oplevelse af at blive taget alvorligt og inddraget. De unge bliver præsenteret for forskellige værktøjer og redskaber, som de kan anvende og tilpasse til deres hverdag. Det er den unges ansvar at kommunikere egne behov og implementere værktøjerne i dagligdagen. Denne inddragelse af den unge betyder, at de gennem hele processen tager et større ansvar og agerer mere selvstændigt under vejledning af deres kontaktperson end set tidligere. De unge fortæller, at de i høj grad oplever en form for ejerskab for processen, men også ser positivt på at blive bekendt med hvordan udfordringer kan håndteres på forskellige måder. Dette gør dem mere robuste til at håndtere fremtiden.

3.2.4 Forståelse for egne udfordringer

De unge giver udtryk for, at de udover at erkende og acceptere egne udfordringer også får dybere forståelse for disse og for dem selv som person. De unge påpeger den positive oplevelse af at møde en ekspert, der ser dem i øjenhøjde både fagligt og menneskeligt. Det betyder, at de unge lærer sig selv bedre at kende

og samtidig får redskaber og strategier, som kan bruges fremadrettet. De unge oplever at blive mere selvstændige og selvkørende, når de arbejder på at mestre egne udfordringer. Herudover bruges forståelsen for egne udfordringer blandt de unge også til at kunne arbejde præventivt og bryde uhensigtsmæssige mønstre, så de unge undgår store udsving i humør og livskvalitet, men i højere grad lærer at tackle udfordringerne inden de vokser sig store og uoverskuelige. Forståelsen for egne udfordringer blandt de unge skaber også en bevidsthed om, hvornår de har behov for hjælp, og hvornår de skal bede om den.

Som det fremgår af ovenstående fællestræk, deler partnerne og de unge i høj grad opfattelse af det virksomme i indsatserne. Det individuelt tilpassede, det helhedsorienterede, samtaler på den unges præmisser, inddragelse, medbestemmelse, ansvarliggørelse, selvindsigt og sociale aktiviteter, er alle elementer, som har været betydningsfulde for mange unges udvikling.

4 ”STEN PÅ VEJEN”

Det er ofte indsigten i, hvordan en indsats lod sig gøre, eller ikke lod sig gøre, der er vigtigst for andre, der lader sig inspirere og gerne vil gennemføre noget lignende. I dette kapitel er det igen partnerne, der har reflekteret over deres indsats. I det følgende opsummeres de vigtigste implementeringsmæssige udfordringer, kaldet ”sten på vejen”, på tværs af delprojekterne.

4.1.1 Visitering

I fem af AUMIs syv delprojekter nævnes visitering som en udfordring.
Det handler blandt andet om manglende lyst hos de unge til at ”stå frem som sårbare” og erkende, at de har brug for støtte og vejledning. Dette skyldes både insisteren på selvstændighed samt frygt for stigmatisering. En anden årsag er usikkerhed hos de unge i forhold til, hvad de går ind til, og om indhold og udbytte står mål med den tid, de skal investere i deltagelsen. En tredje forklaring er manglende kendskab til den unge. Udfordringernes størrelse og kompleksitet viser sig først senere i forløbet i takt med, at partnerne lærer de unge bedre at kende. Her bliver det i flere tilfælde tydeligt, at de unge har så svære problemstillinger, at det ikke er muligt at arbejde uddannelsesrettet som det første.

Erfaringerne viser, at ”ung-til-ung” kontakten ser ud til vil være en virkningsfuld måde at visitere nye unge på fremadrettet. Det virker, når det er de unge selv, der fortæller andre unge om deres udbytte, forventninger, udfordringer osv. Det kan både ske ved oplæg med fysisk fremmøde eller på sociale medier. Dette fanger og motiverer i højere grad, end når det er de fagprofessionelle, der prøver at forklare og overbevise.

4.1.2 Deltagelse i fællesaktiviteter

I flere af delprojekterne opleves der udfordringer med at få unge til at forpligte sig til fællesaktiviteter med andre unge. Det kan skyldes den uforpligtende karakter fællesaktiviteter kan have sammenlignet med for eksempel individuelle samtaler. Det kan også skyldes, at de unge har negative følelser forbundet med at dele deres udfordringer og spejle sig i andre. Dels kan de være bekymrede for at møde negative reaktioner fra de andre, men de kan måske også have svært ved at acceptere, at de hører til gruppen grundet fordomme om, hvordan en sådan gruppes medlemmer er. Det er en udfordring, da de unge i mange tilfælde vil have gavn af at erfaringsudveksle og spejle sig i andre. Dog er det afgørende, at gruppeaktiviteter er båret af de unges lyst og engagement og ikke forceres. Også her kan større tilslutning muligvis skabes ved i højere grad at lade de unge agere rollemodeller udadtil for at komme fordomme til livs og ad den vej inkludere andre unge i fællesskaberne.

4.1.3 Åbenhed i samtaler

Samtaler har, som nævnt, været betydningsfulde, men de unge fremhæver også, at det kan være svært at åbne sig overfor andre, hvilket kan gøre kontaktpersonens rolle udfordrende. Det er vigtigt, at den unges individuelle samtaler ikke bliver med endnu en fremmed, og at relationen ikke bliver for formel og ”psykologagtig”. Det er afgørende, at der skabes et tillidsforhold til den unge, og at samtalerne udelukkende er fokuseret på at støtte den unge. Hvis samtalerne ikke er på de unges præmisser, har de svært ved at se sig selv i projektet og vil derfor ikke tage imod hjælp eller støtte. Når først et tillidsfuldt forhold er etableret, kan der stilles krav og skubbes i den rigtige retning. En fælles referenceramme kan være med til at skabe åbenhed, god dialog og tillid fra den unge.

4.1.4 Samarbejde i partnerskaberne

Flere af delprojekterne består af en række forskellige aktører. Det kan være kommuner, uddannelsesinstitutioner og frivillige foreninger. På tværs af disse kan samarbejde og vidensdeling ind imellem være vanskelig. Et godt samarbejde fordrer, at alle partnere har adgang til fælles platforme, hvor informationer kan opdateres og deles. Samtidig kræver det en præcis forventningsafstemning i forhold til rolle- og ansvarsfordeling. Endelig skal der være tydelige retningslinjer for, hvordan der videndeles på tværs af niveauer og organisationer.

5 DELPROJEKTERNE I AUMI

I dette kapitel beskrives AUMIs syv delprojekter. Beskrivelserne indeholder:

- En projektbeskrivelse indeholdende blandt andet formål og målgruppe
- Succesrate
- Kerneelementer i indsatsen
- De unges oplevelser og citater fra interviews med udvalgte unge
- Partnernes oplevelse af "sten på vejen"
- Link til digital værktøjskasse

5.1 Herning HF og VUC: Back on Track

Projektbeskrivelse

I Back on Track tager Herning HF og VUC udgangspunkt i Aarhus Universitets forskningsprojekt "At blive på Sporet" (http://projekter.au.dk/at-blive-paa-sporet/). Forskningsprojektet peger på, at frafald snarere skal opfattes som en proces frem for en spontan beslutning, og at fastholdelsesindsatsen derfor skal koncentreres om faktorer, der spiller ind på beslutningsprocessen.

Projektets målgruppe er frafaldstruede unge, som allerede er påbegyndt en HF-ungdomsuddannelse, og formålet er, at de unge fastholdes på og hermed gennemfører uddannelsen. Projektet løber fra august 2019 til juli 2021.

Frafald på ungdomsuddannelser er særligt udbredt blandt psykisk sårbare unge, unge med diagnoser, samt unge som kommer fra ressourcesvage hjem. Disse unge er typisk udfordrede af svag faglig ballast, manglende sociale netværk, dårlige relationer til lærere og klassekammerater, manglende motivation og negative forestillinger om egen formåen.

I arbejdet med at fastholde de unge tages der udgangspunkt i den enkelte unges hele liv og udfordringer, og der udvikles og afprøves værktøjer og metoder til at intervenere positivt i de unges beslutning om at droppe ud af uddannelsen. Et bærende element i indsatsen er mentorsamtaler. Ved at fokusere på processen, og ikke den endelige beslutning om at afbryde uddannelsen, får mentoren mulighed for at konkretisere tiltag, som kan modvirke frafald, før det er for sent. Under samtalerne er der fokus på sammenhængen mellem individuelle, sociale og kontekstuelle forhold ud fra en samtaleguide.

Målopnåelse

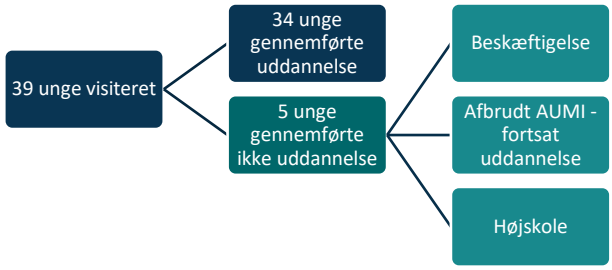

87% af de unge gennemførte en ungdomsuddannelse.

Kerneelementer i indsatsen

<u>Interventionssamtaler med HF-mentor</u>

Hvorfor er det et kerneelement?

Udgangspunktet for interventionssamtalerne er viden om, at frafald er en proces, og at der er en sammenhæng mellem individuelle, sociale og kontekstuelle forhold, når unge beslutter sig for at forlade deres uddannelse. Denne viden giver mentorerne mulighed for at igangsætte aktiviteter, som kan modvirke frafald, før det er for sent.

Hvordan arbejder Herning HF og VUC med kerneelementet?

Samtalerne er bygget op om fem kategorier fra forskningsprojektet:

1. målorientering
2. personlige forhold
3. skoleinterne forhold
4. undervisningens indhold og form
5. skoleeksterne forhold

Desuden søger en samtaleguide at afdække individuelle behov og målrette indsatserne. Nedenstående er eksempler på spørgsmål:

- Hvad ville få dig til at blive her på HF?
- Hvad ville trække dig i retningen af at forlade HF?
- Hvilke udfordringer kan der opstå i forhold til at gennemføre uddannelsen?
- Hvad vil en mentor kunne bidrage med i forhold til din uddannelse?
- Hvordan vil en frivillig mentor uden for skoletid kunne hjælpe dig bedst?

I den sammenhæng er HF-mentorernes rolle mangeartet og varierer i relationen fra ung til ung. Mentorerne har daglig, tæt kontakt til og opfølgning med den unge for eksempel via opringning og/eller sms. Mentoren fungerer blandt andet som "vejviser", mellemled mellem lærer og studievejleder, ”løftet pegefinger” og omsorgsperson. Samtaleguiden giver mentorerne et fælles og nuanceret sprog for måden, hvorpå de samtaler med den unge. Samtaleguiden skaber også struktur i samtalerne med den unge.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?

Overordnet set får de unge mere overskud til at gennemføre uddannelsen. Samtalerne er tilpasset den enkelte unge, og der er en høj grad af inddragelse. Den personlige relation mellem den unge og mentor gør, at den unge har et trygt sted at henvende sig, når han/hun har det svært. Redskaberne giver desuden mentor indsigt i, hvor den unge er særligt udfordret, og hvorfor den unge eventuelt overvejer at forlade uddannelsen, og dermed hvor mentor kan fokusere sin indsats.

<u>Uge- og månedsskema som strukturskabende redskab</u>
Hvorfor er det et kerneelement?
De unge mangler ofte redskaber til at skabe struktur og overblik over hverdagen, hvilket kan bevirke, at de bliver væk fra undervisningen. Uge-/månedsskemaer er et redskab til at skabe struktur og overblik.

Hvordan arbejder Herning HF og VUC med kerneelementet?
Nogle gange udfylder de unge selv uge-/månedsskemaerne, andre gange hjælper mentorerne de unge med at udfylde dem. Efterfølgende følger mentorerne op på, at de unge følger skemaerne.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?
Skemaet skaber et overskueligt visuelt overblik over den unges aktiviteter, og det er en stor hjælp for den unge. Hvis der er dele i skemaet, som ikke er nået, anvendes skemaet til at skabe en forståelse for, hvorfor disse dele ikke er lykkes, og hvad der skal ske fremadrettet.
Mentorerne oplever, at uge-/månedsskemaerne virker, da de unge laver lektier og typisk afleverer opgaver til tiden, møder op på uddannelsen med god samvittighed og overholder aftaler med mentorerne.
Det får den betydning, at de unge får lavere fravær både fysisk og skriftligt, tager ansvar for egen situation, opbygger rutiner og oplever dermed stabilitet i hverdagen, får mere overskud til at gennemføre uddannelse og oplever større grad af self-efficacy.

<u>At skabe selvindsigt</u>
Hvorfor er det et kerneelement?
De unge har brug for hjælp til at reflektere over deres gøren og laden, så de opbygger handlingskompetencer.

Hvordan arbejder Herning HF og VUC med kerneelementet?
Mentoren samtaler med de unge om regler og konsekvenser i uddannelseslivet, samt om faktorer der bidrager til at opretholde studieaktiviteter. Det kan for eksempel være om regler og konsekvenser i forhold til fravær og manglende aflevering af opgaver jævnfør studieordningen og om hvilke faktorer, der er vigtige for at opretholde studieaktivitet (søvn, sund mad, luft og motion).

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?
Mentorerne oplever, at arbejdet med at skabe selvindsigt virker, da de unge laver lektier og typisk afleverer opgaver til tiden, møder udhvilede til undervisningen, møder på uddannelsen til tiden, reflekterer over udfordringer, der eventuelt kan føre til frafald, informerer mentorerne om fravær og overholder aftaler med mentorerne.
Det får den betydning, at de unge får lavere fravær både fysisk og skriftligt, tager ansvar for egen situation, opbygger rutiner og oplever dermed stabilitet i hverdagen, får mere overskud til at gennemføre uddannelse og oplever større grad af self-efficacy.

De unges oplevelser

- Mellem mentor og den unge skabes der en relation med rum til refleksion og ærlighed. Et rum, hvor der både deles succesoplevelser og drøftes udfordringer af skoleintern- og ekstern karakter. De unge oplever at blive mødt af en loyal, rummelig og fleksibel person, der er oprigtig i sin tilgang. Mentorrollen er mangeartet og er primært defineret ud fra den unges behov. Mentoren agerer blandt andet sparringspartner og bindeled mellem lærer, studievejleder og den unge.
- De unge oplever at få struktur på hverdagen. Dermed bliver det nemmere for dem at overskue tilværelsen, og antallet af dårlige dage minimeres.
- Nogle unge oplever at have styrket deres sociale færdigheder via deltagelse i fællesaktiviteter.

- De unge oplever at have fået redskaber og strategier til at kunne se det positive i livet. De oplever højere livskvalitet og har også fået en styrket tro på sig selv.
- De unge har fået ønsker og drømme for fremtiden.

De unge fortæller:

"Mentoren har gjort mig mere voksen og hjulpet mig til at se det lyse i tingene. Hjulpet på at holde motivationen oppe og lært mig at tage mere ansvar. Jeg er for eksempel kommet med i elevrådet, og det er fordi min mentor har klædt mig på til de ting, der kan ske, og vi har snakket meget om det… Mentoren har også været en hjælpende hånd i privatlivet."
- Christoffer

"Det bedste ved projektet?: At snakke med en om de problemer og udfordringer man har og få hjælp og sparring til at strukturere skole."
– Anonym

"Jeg har mødt en forståelse og fået konkrete løsningsmuligheder og en hjælpende hånd – og et lille skub, hvis jeg gik i stå. Jeg har lært at tro på, at det kan lade sig gøre. Søge overblik, ro og stabilitet. Se efter løsningsmuligheder - ikke problemer."
– Anonym

"Sten på vejen" – udfordringer

Visitering
Det er afgørende at få klarlagt, hvem der skal visitere de unge, så man får de rette unge med i projektet. Det har vist sig at være udbytterigt, at studievejlederen har haft denne opgave. Det har givet mentorerne plads til at fokusere på samtalerne med de unge.

Manglende deltagelse i fællesaktiviteter
Det kan være vanskeligt at motivere de unge til at deltage i fællesaktiviteter, da de unge i forvejen har mange personer at forholde sig til. I den sammenhæng har det vist sig, at deltagernes primære udfordringer typisk er relateret til faglige forventninger fra skolen, fravær, økonomi, faglighed, sociale problemer i skolen/klassen og tid og hjælp til struktur af skolearbejde, som de langt hen ad vejen får hjælp til på skolen af mentorerne.

Evalueringsskema som barriere
Formålet med evalueringsskemaet er at klarlægge udfordringer og progression for den unge. Det viste sig dog hverken meningsfuldt for de unge eller mentorerne og blev nærmere til en barriere for det egentlige samarbejde mellem de unge og mentorerne.

Læs mere i onlineværktøjskassen for Herning HF og VUC: Back on Track

Kontakt: Tina Brønning Kissow, Herning HF og VUC. E-mail: TBK@hhfvuc.dk, Telefon: 96 27 62 00

5.2 FGU Midt-Vest Herning: Back on Track

Projektbeskrivelse

FGU Midt-Vest i Herning har i samarbejde med foreningen Headspace fokus på at øge den unges motivation for deltagelse på uddannelsen. Det sker med udgangspunkt i CeFUs (Center for Ungdomsforskning) forskningsprojekt "Hvordan skaber man motivation for uddannelse blandt udsatte unge?" (https://www.cefu.dk/media/599008/piece_cefu_17_for_web.pdf), hvor motivation og fællesskaber er nøgleordene. Motivation forstået som noget der ikke knytter sig til den unge alene, men som et resultat af mødet mellem den unge og de sammenhænge, de indgår i.

Projektets målgruppe er unge, som er målgruppevurderet til den Forberedende Grunduddannelse (FGU). Mange af de unge har et helt eller delvist folkeskoleforløb bag sig, og de opfylder ikke adgangskravene til en erhvervsuddannelse. Formålet er, at de unge – via støtte på FGU – klargøres til at påbegynde en ungdomsuddannelse. Projektet løber fra august 2019 til juli 2021.

De unges udfordringer kan blandt andet være begrænset faglig ballast fra folkeskolen, udfordrende familieforhold, manglende sociale kompetencer og mistrivsel. De unges udfordringer kommer til udtryk ved blandt andet social isolation, lavt selvværd, forkerthedsfølelse, depression og angst.

Med udgangspunkt i CeFUs forskningsprojekt har Back on Track udviklet metoder og værktøjer, som kan give nye perspektiver på, hvad der øger den unges motivation for at være deltagende på uddannelsen. I den forbindelse opereres der med en række motivationsformer som for eksempel præstations-, relations- og mestringsmotivation. Disse motivationsformer er udgangspunktet for alt lige fra mentorsamtaler til udarbejdelse af uge- og månedsskemaer.

Målopnåelse

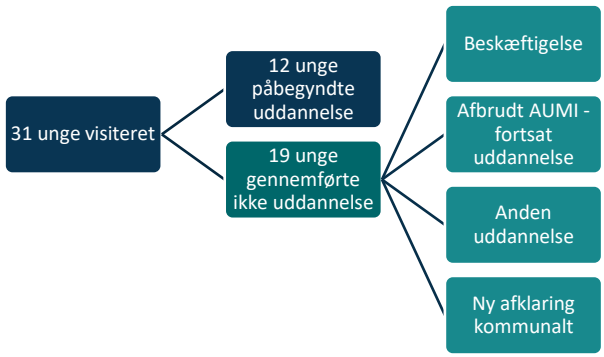

39% af de unge påbegyndte en ungdomsuddannelse.

Kerneelementer i indsatsen

<u>Motivationssamtaler med fast FGU-mentor</u>

Hvorfor er det et kerneelement?

Den unge har løbende samtaler med FGU-mentor og har her en at snakke med om de udfordringer, der fylder for den unge.

Hvordan arbejder FGU Midt-Vest Herning med kerneelementet?

I samtalerne tages der udgangspunkt i nyere forskning om forskellige motivationsformer, der kan drive de unge. I samtalerne er det mentorens opgave at afdække, hvad der er meningsgivende for den unge, og

hvad der kan fungere som retningsmotivation i forhold til uddannelse, fritid og fremtid. Ved at identificere den motivationsform, som den enkelte unge drives af, bliver det lettere at nå frem til den drivkraft, der kan gøre en forskel for den unge. Disse samtaler rammes ind i en portfolio, der fungerer som refleksionsredskab over praksis og som et fælles tredje for den unge og mentor. Mentoren fungerer desuden som vejleder og sparringspartner samt én, der kan opmuntre og skubbe på, når det giver mening.
Der arbejdes med følgende motivationsformer:

- Vidensmotivation
- Præstationsmotivation
- Mestringsmotivation
- Relationsmotivation
- Praksismotivation
- Nødvendighedsmotivation
- Retningsmotivation

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?
Man kan se og mærke på den unge, at det bliver mere overskueligt, og der kommer nyt mod og ny energi til at tage fat på udfordringerne. De unge har også givet udtryk for, at det betyder meget, at der er en, der har tid til dem og deres udfordringer.

<u>Portfolio og handleaftaler</u>
Hvorfor er det et kerneelement?
Det er vigtigt at arbejde henimod noget konkret, så det er tydeligt, hvad mentor og den unge er sammen om – et fælles tredje.

Hvordan arbejder FGU Midt-Vest Herning med kerneelementet?
Den unge og mentor laver i fællesskab en portfolio-forside, hvor det vigtigste element er de mål, de har fastsat. Portfolien indeholder både faglige og personlige mål, for eksempel at bestå 9. klasses matematik og at øve sig i sociale ting – både i skolen og i fritiden.
Handleaftalen fungerer på den måde, at man i starten af en samtale først har fulgt op på handleaftalen fra sidste gang – hvordan er det gået med de ting, man aftalte, den unge skulle gøre inden næste samtale. Hvis der har været forhindringer, taler man om disse.
Dernæst kigger man fremad, stadig med fokus på det aftalte mål i portfolien, og snakker om, hvad der er næste skridt i at nå målet. Her er der blevet lavet en ny handleaftale – oftest med tre mindre punkter – som den unge giver sig i kast med. Handleaftalen har nederst et punkt, der hedder ”benspænd”. Her ser man på, hvad der eventuelt kan forhindre eleven i at få gjort det aftalte trods gode intentioner.
Aftalen er hver gang blevet printet i to eksemplarer, ét til den unge og ét til mentor.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?
Det, at den unge er med til at fastsætte målet i portfolien, gør, at den unge har ejerskab og er motiveret for at nå det.
Handleaftalen gør det tydeligt for den unge, hvad der er aftalt, og hvad han eller hun har ansvar for at få gjort inden næste samtale. De har ikke altid fået gjort det hele, men mange af de unge giver udtryk for, at det er godt, at man har aftalt noget konkret, og det betyder, at der sker meget mere, end hvis man kun snakker om det. Det forpligter mere.
I forhold til benspænd har den unge forholdt sig til mulige udfordringer på forhånd. Man snakker om, hvad vedkommende kan gøre for at undgå, at bekymringer og udfordringer bliver til reelle problemer.

<u>Fælles arrangementer</u>

Hvorfor er det et kerneelement?

De unge oplever at skulle til noget udenfor ”huset” sammen med andre unge i projektet. Det er en overvindelse for de fleste at deltage, men de som deltager får nye input og en oplevelse af ”at klare det” ukendte sammen med ”fremmede”. Fællesskaber er tænkt som et nøgleord for projektet, og her er eleverne sammen med andre unge. Det har dog været med mere afstand og mindre involvering og kontakt end ønsket – på grund af Covid-19-restriktioner.

Hvordan arbejder FGU Midt-Vest Herning med kerneelementet?

Der er forskellige tilbud om arrangementer. To gange afholdes der ungeevents for alle unge i de to delprojekter i Back on Track, hvor de unge hører en oplægsholder fortælle om noget, der har relation til de unges hverdag, og der er mulighed for at snakke sammen over lidt mad og drikke.
Derudover er de unge blevet tilbudt at deltage i nogle madlavnings-arrangementer med Headspace, hvor fokus er på det sociale – at gøre noget hyggeligt sammen med andre. Dette er kun for FGU-elever.
Et andet tilbud er tre kursusgange med Headspace, der blandt handler om ”mod til at fremlægge”.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?

Flere af de unge har efterfølgende givet udtryk for, at det var godt og henvist til noget af det, oplægsholderen talte om. Der har dermed også været en fælles referenceramme i samtalerne med eleverne. Flere unge har ved evalueringer givet udtryk for, at de ville anbefale andre at deltage i lignende arrangementer.

De unges oplevelser

- De unge oplever afklaring i forhold til deres uddannelse og fremtidsdrømme.
- De unge oplever en højere livskvalitet.
- De unge oplever styrkede sociale kompetencer. De oplever at være mere åbne over for andre, og de synes ikke, at det er helt så svært at møde nye mennesker.
- De unge oplever ikke længere at være alene med deres problemer.
- Gennem samtaler med mentor har de unge blandt andet fået redskaber og strategier til at håndtere egne udfordringer.
- De unge oplever sig set og hørt, og de føler sig inddraget i deres egen udvikling. Deres indre motivation er afgørende for deres personlige udvikling.

De unge fortæller:

"Jeg er nok blevet bedre til at se frem mod målet og kunne lægge nogle forstyrrelser og bekymringerne på hylden. Jeg fokuserer på noget af det positive i stedet for det negative... Når man har et mål, bliver det delt lidt ind, så man ikke tror, man skal bestige Mount Everest i et hug, men tager nogle trin op ad gangen."
- Anonym

"Mentoren har hjulpet mig til ikke at overtænke og sætte for mange krav til mig selv. Det er ok at være, hvor man er nu. Det har hjulpet med at håndtere min frygt for at vælge forkert uddannelse, fordi det har jeg prøvet før."
- Anonym

"Projektet har gjort, at jeg har lært mig selv at kende og finde mig selv igen. Jeg tør nu at fremlægge og række hånden op til timerne."
- Anonym

"Sten på vejen" – udfordringer

Visitering
Dele af målgruppen matchede ikke de forudsætninger, det krævede for at kunne profitere af projektet. Det er et dilemma, om alle unge skal tilbydes at deltage i projektet, eller om man skal udvælge de unge, der har et særligt behov for hjælp.
En anden udfordring er, at flere unge med særlige behov ikke ønsker at deltage. Dette gør sig især gældende hos unge med social angst.

Manglende deltagelse i fællesskaber
Tanken var fra starten at hjælpe de unge ind i fællesskaber, da unge, der er en del af stærke fællesskaber, har større sandsynlighed for at fuldføre deres uddannelse. Det viste sig ofte sværere end forventet at få unge til at møde op til arrangementerne. Mange har givet udtryk for, at de gerne vil have gode venner, men i praksis venter de på, at de andre henvender sig til dem. Det er for svært selv at række ud til andre, og angsten for at blive afvist gør det nemmere og mere sikkert at holde sig for sig selv.
Flere små og overskuelige arrangementer kunne måske have hjulpet eleverne til at lære hinanden lidt bedre at kende og hjulpet dem ud af deres trygge komfort-zone.

Forventningsafstemning i samarbejdet mellem partnere
Det ville have været gavnligt, hvis der fra starten havde været tydeligere rammer for samarbejdet i det tværfaglige partnerskab. Herunder en tydelig fordeling af ansvar, roller og opgaver – eventuelt med afsæt i nogle cases som en del af opstartsprocessen.

Læs mere i onlineværktøjskassen for FGU Midt-Vest Herning: Back on Track

Kontakt: Karin Bjerregaard Nielsen, FGU Midt-Vest, Ikast, E-mail: kani@fgumv.dk, Telefon: 25 72 93 22

5.3 Castberggård: Bliv verdensmester i dit høretab

Projektbeskrivelse

Bliv verdensmester i dit høretab varetages af Castberggård Job- og Udviklingscenter, som er Danmarks eneste jobcenter for døve og personer med høretab. Castberggård arbejder tæt sammen med hørekonsulenter fra Danske Tale-, Høre- og Synsinstitutioner, der har mangeårig erfaring med uddannelsesforberedende forløb samt med STU (Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov) for unge med høretab eller unge døve.

Delprojektet er målrettet unge med høretab på ungdomsuddannelser i hele Region Midtjylland og har til formål at fastholde dem i gennemførslen af deres ungdomsuddannelse. Delprojektet løber fra marts 2019 til november 2022.

De unge er enten døve, hørehæmmede eller har hørerelaterede lidelser som tinnitus og lydfølsomhed. Forskellige funktionsnedsættelser, der har det til fælles, at de kan skabe udfordringer for den enkelte unge gennem uddannelsessystemet. De unge har for eksempel svært ved at adskille relevante lyde fra baggrundsstøj, og det er en stor udfordring for dem at deltage i gruppekommunikation. Derfor oplever mange unge med høretab både faglige og sociale udfordringer, som kan føre til ensomhed, isolation og et lavt selvværd, hvilket i sidste ende kan føre til frafald på ungdomsuddannelsen.

De fleste unge i målgruppen ved meget lidt om deres udfordringer og de muligheder, de har for at klare sig på trods. I delprojektet fokuseres der derfor på, at de unge får den nødvendige viden, der sætter dem i stand til at mestre deres funktionsnedsættelse og hermed gennemføre en ungdomsuddannelse. De unge har brug for et "kørekort" til deres høretab, og det får de blandt andet gennem mestringskurser, som gør dem mere robuste og bedre til at kompensere for høretabet.

Målopnåelse

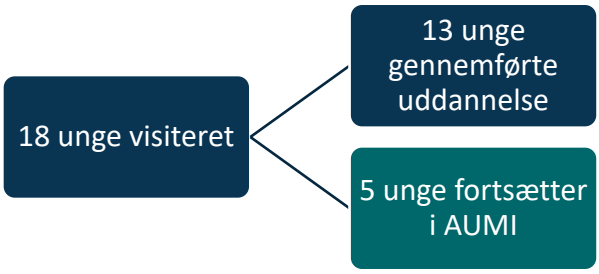

100% af de afsluttede unge gennemførte en ungdomsuddannelse.

Kerneelementer i indsatsen

<u>Mestringskurser</u>

Hvorfor er det et kerneelement?

Mestringskurserne er de unges forum for at kunne mødes og skabe et fortroligt rum. Det er også til kurserne netværk etableres og udvikles.
Kurset er et to-dagsarrangement med overnatning, så der er mulighed for at indlægge de nødvendige pauser. Dette er vigtigt, da unge med høreudfordringer udtrættes hurtigere end andre unge.
Det er på kurset, at de unge tilvejebringer viden og indsigt i hørelse, rettigheder og støttemuligheder. De får konkret mulighed for blandt andet at afprøve brug af skrivetolk og høreteknik. Der er god tid og mulighed for at dyrke det væsentlige og vigtige sociale element, der er nøglen til at skabe fortrolighed og dermed netværket mellem de unge.

Hvordan arbejder Castberggård med kerneelementet?

Arrangementet afholdes med overnatning på Castberggård, hvor de fysiske forhold er optimale for unge med høretab. Der er værelser, hvor der kan hviles imellem aktiviteterne, og der er mulighed for afkobling med gåture i et flot naturområde.
Der er tilrettelagt et program med indlagte pauser. Programmets indhold varetages af fagprofessionelle hørekonsulenter, der er opdateret på nyeste viden, regler og støttemuligheder.
Kurserne er forsøgt placeret under hensyntagen til de unges uddannelse, for eksempel eksamener.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?

De unge har fået en bedre forståelse for deres høretab. De har fået redskaber til at mestre høretabet, som de nu anvender i dagligdagen og på deres uddannelser. Samtidig er de unge blevet mere bevidste om, hvilke hjælpemidler der findes, og de er blevet bedre til at kommunikere deres behov til deres omgangskreds. Endelig har mestringskurserne styrket de unge identitetsmæssigt i form af, at de har fået en større accept af deres høretab; særligt fordi de har kunnet spejle sig i hinandens fortællinger.

Netværksdannelse blandt de unge

Hvorfor er det et kerneelement?

Netværket er afgørende, da de unge er spredt på deres respektive uddannelser, og mange har aldrig mødt andre med høretab, som de kan erfaringsudveksle med. De har følt sig alene. Nogle unge har kontakt til en hørekonsulent, men det har en anden betydning at kunne drøfte alt mellem himmel og jord med en jævnaldrende, der er i samme båd som en selv. Mødet med ligestillede unge giver et særligt udbytte i forhold til erkendelse, accept, identitet, selvværd og selvtillid. Det er i mødet, de erfarer, får vendt dilemmaer og hører andres overvejelser. Rummet bliver hurtigt særligt og fortroligt. Ligeværdigheden giver et særligt bånd, og den enkelte får mere mod til at handle og anvende de råd og redskaber, de tilegner sig i delprojektet.

Hvordan arbejder Castberggård med kerneelementet?

Foruden de fysiske møder i form af ungemøder, ungeaftener og mestringskurser er der oprettet en lukket Facebook-gruppe og en Instagram-profil for alle deltagere i delprojektet. Her kan de unge følge hinanden og drøfte udfordringer, udbytte, forventninger, løsninger, praktiske aftaler om fælleskørsel og så videre. Desuden er afholdes der digitale møder – dels grundet Covid-19-situationen, dels fordi det er nemmere tilgængeligt for de unge, da flere bor langt fra Castberggård.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?

De unge nævner netværksdelen som en meget væsentlig faktor, der har stor betydning for dem.
Man ser det i kraft af en øget bevidsthed hos den enkelte og en større tro på dem selv. Man hører de unge fortælle, at de til forskel fra før føler sig bedre rustet. De unge "kræver deres ret" på deres uddannelser i form af hensyntagen, brug af høreteknik, bevilling af dispensationer, for eksempel i form af forlænget tid til eksamen, og de nævner deres høretab for censor.
Man observerer (især på mestringskurserne), at de unge hurtigt finder sammen. De snakker om udfordringer, de har mødt, og de udveksler erfaringer. Dette ikke kun under det programsatte forløb, men også i den sociale del undervejs. Kontakten mellem de unge på de fysiske møder er særlig. Man ser flere venskaber skabes undervejs, og nogle mødes i dag privat.

Hotline for de unge

Hvorfor er det et kerneelement?

Hotlinen er en livline for de unge. De kan på en nem, umiddelbar og for dem fortrolig måde (medier de anvender dagligt) komme i kontakt med Castberggård og få hjælp og støtte uden ventetid. Dette kan de ikke på samme måde andre steder. Nogle steder kan de unge henvende sig til deres konsulent, men det er andre medier/kanaler, som ofte er ukendte for de unge, der skal anvendes. For andre unge eksisterer muligheden for en hotline slet ikke, hvilket betyder, at de, i det øjeblik de har brug for vejledning, står alene uden mulighed for professionel støtte.

Hvordan arbejder Castberggård med kerneelementet?

Kontakten foregår på mail eller Messenger (tekst og video). Hvis man ikke på stående fod svarer på de unges spørgsmål, prioriteres opgaven, sagen undersøges og der gives en tilbagemelding hurtigst muligt.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?

De unge anvender hotlinen. Dette giver konkrete resultater for eksempel i form af at nogle unge får dispensation til eksamen. Et andet eksempel er, at underviserne begynder at anvende visir i stedet for mundbind, hvilket gør det muligt for de unge at mundaflæse.

Hotline og hands-on vejledning til studievejledere og undervisere

Hvorfor er det et kerneelement?

Hotlinen er adgang til, at studievejlederne kan hente rådgivning, som de kan anvende og videreformidle til underviserne. Studievejlederne er omdrejningspunktet i forhold til at sikre, at de unge får den

specialpædagogisk støtte (SPS), de har behov for og krav på. Studievejlederne er også afgørende for at tilvejebringe viden til underviserne, så de får større forståelse for de unges behov i undervisningen.

Hvordan arbejder Castberggård med kerneelementet:
Studievejlederne får vejledning via mail og telefon. Desuden afholdes der webinarer, som flere vejledere benytter sig af.
Der udvikles også hands-on materialer til både undervisere og de unge. Eksempler derpå er:

- ”10 tips til hørevenlig undervisning”
- ”3 gange info om mundbind og høretab”
- ”6 gode råd til fjernundervisning”

Hvordan kan man se, at det virker?
Studievejlederne får større viden om høretab, og de er blevet mere opmærksomme på, om der er unge på uddannelserne, der har høretab. Særligt har én vejleder efterfølgende spottet flere unge med høretab på vedkommendes uddannelsesinstitution. Viden om høretab giver øget indsigt i og forståelse for behovene hos den enkelte unge. Hands-on materialerne er med til at skabe en fælles forståelse underviseren og den unge imellem samt giver underviserne indsigt i høretekniske hjælpemidler, og hvordan de kan anvendes.

De unges oplevelser

- De unge får viden om høretab og konkrete værktøjer (for eksempel studiesekretær og høretekniske hjælpemidler), der hjælper dem til selv at tage ansvar for deres høretab. Det betyder blandt andet, at de unge oplever mindre udtrætning og mere energi og overskud i løbet af dagen.
- De unge vurderer, at deres livskvalitet er steget.
- De unge føler sig bedre i stand til at tage en videregående uddannelse.
- De unge oplever sig ikke længere alene med deres høretab. De møder både professionelle og jævnaldrende med høretab, med hvem de kan dele tanker, følelser, udfordringer, succesoplevelser og gode idéer.
- De unge opnår anerkendelse af egne udfordringer og behov, hvilket gør dem mere modige og bevidste om at italesætte deres høretab over for andre.

De unge fortæller:

”Det har været godt at deltage, fordi det har givet indsigter i, at andre oplever de samme ting som mig. Jeg troede ikke, at det ville flytte særlig meget, men det har det. For eksempel åbenhed, at man kan snakke om det, når folk spørger. Jeg tøver ikke længere med at have hestehale, så folk kan se jeg har høreapparat."
- Frederikke

"Jeg har altid haft få tætte venner, men efter projektet er jeg blevet bedre til at snakke med andre mennesker... Det, at jeg ved, at jeg ikke er den eneste med problemer med hørelsen er betryggende... Jeg hviler mere i mig selv med at fortælle det."
- Rikke

"Jeg har lært skrivetolkning i projektet, og vil nok bruge det i min kommende uddannelse... Jeg har helt klart taget den strategi med at gentage, hvad der bliver sagt for at være sikker på, at jeg hører rigtigt - til mig. Jeg bruger det særligt, når jeg er i tvivl, for eksempel på mit arbejde, hvor jeg tager imod bestillinger af mad."
- Anonym

"Sten på vejen" – udfordringer

Visitering

Det viste sig at være meget sværere end antaget at finde og visitere de unge på uddannelserne.
Der findes ikke noget samlet overblik over antallet af unge med høretab, og vejlederne kender ofte ikke til de unge med høretab på uddannelserne.

Man forsøgte at opspore potentielle unge via foreninger, PPR og på de efterskoler, der optager unge med høretab, hvilket ikke gav mærkbare resultater. Der er flere mulige årsager til den svære visitering. Det kan skyldes manglende lyst hos de unge til at "stå frem" og vise/erkende deres høretab og behov for støtte og vejledning. En anden forklaring kan være usikkerhed hos de unge i forhold til, hvad de går ind til, og om indhold og udbytte står mål med den tid, de skal investere i det. Herunder om deltagelse i delprojektet vil give dem overskud og energi på sigt, fordi de tilegner sig konkrete og brugbare redskaber.

Når først de unge er identificeret på uddannelsesinstitutionerne, har man erfaret, at det virker, hvis man kan mødes personligt med den unge, hvor man kan lytte, snakke og forklare om delprojektet. Der er ingen tvivl om, at disse besøg på uddannelsesinstitutionerne med personlig kontakt til de unge er en gangbar og effektiv vej at gå - den er dog samtidig meget ressourcekrævende.

Man forsøgte i starten med pjecer til vejlederne og små postkort målrettet de unge. Vejlederne har været glade for pjecerne, men dette er ikke vejen frem for de unge. Her har ung-til-ung-formidling vist sig at være den bedste måde at hverve nye deltagere på. Det virker, når det er de unge selv, der fortæller potentielle nye unge om deres oplevelse af at deltage. Denne formidling er blandt andet sket på delprojektets Instagram-profil.

Geografisk spredning af deltagere

Det er nødvendigt med dækning af hele Region Midtjylland, da de unge med høretab på uddannelserne naturligvis studerer der, hvor de bor. At dække hele regionen er tidskrævende. Den store geografiske spredning af deltagere har også betydet, at flere unge har måttet rejse over store afstande, når alle skulle mødes fysisk.

Som resultat af Covid-19-restriktionerne forsøgte Castberggård at afholde virtuelle ungemøder i stedet for at mødes fysisk. Dette var de professionelle skeptiske overfor, da det er udmattende, udtrættende og høreudfordrende at være med på virtuelle møder for folk med høretab. Med det rette setup har det dog vist sig som et godt digitalt alternativ, der er blevet gentaget flere gange.

Kontakten til studievejledere

Studievejlederne mangler viden om høretab, hvorfor de ikke er opmærksomme på, om nogle af deres unge udfordres af hørerelaterede lidelser. I delprojektet fik flere vejledere viden om høretab for eksempel på webinarer. Dette skabte en anden forståelse og interesse for målgruppen.
Målrettet og intensiv afsøgning af hvem der er vejledere på de enkelte uddannelsesinstitutioner opfulgt af personlige mails (ingen masseudsendelser) har vist sig virksomt. Opfølgende kontakt med tilbud om for eksempel gratis webinarer og hotline betaler sig, om end det er et tidskrævende arbejde.

Læs mere i onlineværktøjskassen for Castberggård: Bliv verdensmester i dit høretab

Kontakt: Merete Birk Nielsen, Castberggård Job- og Udviklingscenter, Hedensted, E-mail: mb@cbg.dk, Telefon: 51 36 99 58

5.4 UU og Ungeindsatsen, Norddjurs Kommune: S.E.S. (Selvforståelse, Eksponering, Spejling)

Projektbeskrivelse

UU og Ungeindsatsen i Norddjurs Kommune varetager delprojektet S.E.S. i tæt samarbejde med virksomheden Autismepotentiale. Her er afsættet, at autisme ikke er forstyrrelser men en betegnelse for en gruppe mennesker, som typisk får vanskeligt ved at bringe deres kompetencer i spil. Med en ressourcefokuseret tilgang oplever Autismepotentiale ofte, at mennesker med autisme kan bryde ud af psykisk mistrivsel. Delprojekt S.E.S. er baseret på dette menneskesyn.

Delprojektet henvender sig til unge med autismespektrumforstyrrelse (ASF) og/eller unge, hvor adfærden tyder på udiagnosticeret ASF. Formålet er tosidet; nogle af de unge skal fastholdes på og gennemføre en ungdomsuddannelse, mens andre unge skal blive klar til at påbegynde en ungdomsuddannelse. Delprojektet løber fra april 2019 til oktober 2021.

Mennesker med autismerelaterede udfordringer kæmper ofte med en forkerthedsfølelse og nedsat evne til at mobilisere stabil energi. De er typisk socialt isolerede og har en nedsat forestillingsevne. Derudover kan det opleves uoverkommeligt for dem at finde mening og skabe overblik over forskellige områder i livet.

I delprojektet fokuseres der på at støtte de unge i at få skabt struktur og stabilitet, samt på at de unge opnår en bedre forståelse for deres egne udfordringer. I den forbindelse arbejdes der for eksempel med at forebygge nedsmeltninger samt at identificere tidlige tegn på mistrivsel. De unge tilbydes også at komme i praktik.

Målopnåelse

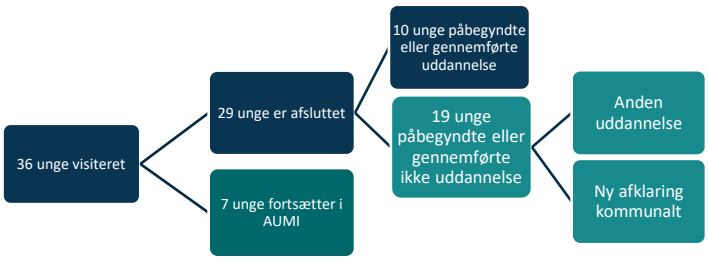

34% af de afsluttede unge påbegyndte eller gennemførte en ungdomsuddannelse.

Kerneelementer i indsatsen

<u>Selvforståelseskursus</u>

Hvorfor er det et kerneelement?

De unge bruger ofte uforholdsmæssigt meget energi på at overkomme hverdagens udfordringer og profiterer typisk meget lidt af de traditionelle pædagogiske og psykologiske interventioner. Dette tages der hensyn til på kurset, hvor formålet blandt andet er:

- at opleve spejling og et fællesskab med andre unge med lignende udfordringer.
- at opnå selvforståelse og selvaccept, hvilket grundlæggende er med til at skabe robusthed og livslyst.

• at få kendskab til egne begrænsninger og udfordringer og identificere hvad der skal til for at mestre hverdagen og et fremtidigt arbejdsliv.
• at få mindsket stressniveauet og belastningsreaktionerne.

Hvordan arbejder S.E.S. med kerneelementet?
Autismepotentiale gennemfører selvforståelsesforløb og udarbejder anbefalinger til alle unge. Anbefalingerne er konkrete handlingsanvisninger for de unge, målrettet den enkelte og de fagprofessionelle, som de er i kontakt med. Der kan max være fem deltagere på hvert kursusforløb.

Forløbet indeholder:
• Indledende møde med afdækning af særlige behov og match i forhold til at afgøre om den unge passer til forløbet
• 10 kursusdage hvor hvert tema gennemgås i detaljer, og der overføres til eget liv
• Afsluttende opfølgning og coaching
• Skriftlig opsummering

Undervisningen er dialogbaseret, og til hver kursusgang er der et tema, som understøttes af visuelt materiale. Temaerne er for eksempel:
• Hvad er autisme
• Stress og nedsmeltning
• Personlig stressprofil
• Angst
• Den kognitive model
• Aspie potentialer og ressourcer
• Kompenserende tiltag
• Autistiske fællesskaber og netværk
• ”Joharis Window” viden om sig selv
• Mig og min fremtid
• Nye tiltag i livsduelighedsfærdigheder

Derudover er der fælles rådgivning, hvor hver ung på skift har mulighed for at præsentere en personlig problemstilling. De andre unge skal bidrage med egne erfaringer og ideer til ny strategi for at imødekomme udfordringen.

Når kurset afsluttes, inviteres hver deltager til et møde, hvor der udleveres kursusbevis samt en skriftlig anbefaling til, hvad der kan være hensigtsmæssigt at arbejde videre med personligt og uddannelsesrelateret.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?
De unge profiterer af at opleve spejling i fællesskabet. De opdager, at der findes andre unge med lignende udfordringer. Kurserne giver de unge en bedre forståelse for sig selv og deres diagnose. Flere unge får et mere positivt syn på sig selv og egne styrker, og de bliver bevidste om, hvor vigtigt det er at kende egne grænser.
De profiterer af at få forklaringsmodeller og genkende sig selv i disse. At kunne beskrive egne forudsætninger er elementært i forhold til at føle sig taget alvorligt og blive forstået og mødt. Mange er blevet mødt med antagelser om at være dovne, ligeglade og uinteresserede, og er selv begyndt at tro på det. At finde forklaringerne på misforståede antagelser har for mange af de unge medført en større tro på sig selv.

<u>Individuelle samtaleforløb</u>
Hvorfor er det et kerneelement?

Det individuelle samtaleforløb er et kerneelement, fordi flere af de unge har behov for en-til-en kontakt. Mange autister belastes af andres lyde, lugte og adfærd. Det at skulle forholde sig til andre og forstå andres adfærd og behov kan være energikrævende og blive hæmmende for den enkelte unges mulighed for at reflektere og bidrage i dialogen med andre. Det individuelle forløb, giver mulighed for at komme i dybden med egne forudsætninger og få øvet refleksion og dialog uden ydre forstyrrelser.

Hvordan arbejder S.E.S. med kerneelementet?
På et opstartsmøde udarbejdes individuelle udviklingsplaner. Planerne justeres og tilpasses løbende. Samtalerne afholdes af Autismepotentiale hver eller hver anden uge i den unges hjem eller i netværkslokalet. For nogle unge har det været nødvendigt at starte med at holde samtalerne i eget hjem.
Samtalerne kan for eksempel handle om at perspektivere oplevelser, eksponering og om at forebygge og afmontere frustrationer og misforståelser.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?
De unge profiterer af at forstå årsagen til deres adfærd og måde at være i verden på. Det giver en accept og forståelse, som er grobund for videre udvikling. De unge profiterer i høj grad af at få ord og begreber til at forklare autismen, og de udfordringer diagnosen medfører. De oplever bedre energiforvaltning og energihåndtering, og de får bedre struktur på og overblik over dagligdagen.

<u>Netværksgruppe – ung-til-ung støtte</u>
Hvorfor er det et kerneelement?
De unge har meget svage forudsætninger for at tage kontakt til andre jævnaldrende og skabe et netværk. Det fælles læringsrum er støtte til dels at forberede, hvad der skal ske i forhold til den proces, de unge er i, dels at være et fælles refleksionsrum om de oplevelser, de har haft.

Netværksgruppens formål:
- Fastholde tilknytning til velkendte ligesindede jævnaldrende
- Fastholde og udvikle sociale og kommunikative kompetencer i et trygt miljø
- Reducere ensomheds- og forkerthedsfølelse og undgå social isolation
- At føle sig som en del af et fællesskab
- Skabe venskaber
- Træne livsduelighedsfærdigheder

Hvordan arbejder S.E.S. med kerneelementet?
Netværksgruppen faciliteres af Autismepotentiale med deltagelse af en koordinator. Møderne i netværksgruppen er opbygget på samme genkendelige måde. Elementer fra selvforståelseskurset kobles til netværksgruppen, så der, med fagpersonernes hjælp, skabes dialog om de unges erfaringer på tværs af gruppen. Igennem dialogen italesætter konsulenten fra Autismepotentiale og koordinator de unges udvikling og initiativ via konkrete erfaringer, så alle får blik for egne og hinandens handlinger.

Aktiviteter i netværksgruppen:
- Besøg på uddannelsesinstitutioner med rundvisning og møde med studievejleder
- Fællesture
- Madlavning og fællesspisning
- Oplæg for unge og deres forældre, for eksempel om årsagerne til fravær på uddannelse og social isolation
- Oplæg fra andre unge om deres udviklingsforløb

Der samles løbende op på erfaringer, og handlinger på individniveau generaliseres og bruges til fælles læring. Gruppen fungerer som ressourcepersoner for hinanden. De unge, som har været på

selvforståelseskursus, indgår som ASF-mentorer ved blandt andet at fortælle og holde oplæg om deres forløb med psykoedukation og læring.

De unge mødes en gang om ugen på samme lokation.

Hvordan kan vi se, at det virker for de unge?
Flere unge føler sig som del af et fællesskab og har formået at bryde ud af ensomhed. Nogle af de unge har dannet venskaber og ses udenfor netværksgruppen.

Fælles for alle kerneelementer er, at det er afgørende, at de unge får detaljeret viden om det nye, der skal ske. Det implicitte gøres eksplicit. Man skal forberede den unge på tidsramme, sted, indgangsdør, pauser, toiletforhold, antal deltagere, formål, forventninger og meget mere. Man skal være god til at forudsige, hvilke spørgsmål den unge mangler svar på.
Grundig forberedelse medfører en langt højere grad af mødestabilitet, end hvad den unge ellers har haft i for eksempel skolen. Fremmøde er en indikator på, at forberedelsen har været god.

De unges oplevelser

- De unge føler sig bedre i stand til at tage en ungdomsuddannelse. De unge værdsætter det personlige og fortrolige rum uden fordømmelse, der skabes ved de personlige samtaleforløb.
- Alle unge har oplevet selvforståelseskurserne som meget værdifulde. De unge har lært sig selv og deres udfordringer at kende, og de har fået strategier til at håndtere deres udfordringer.
- De unge har lært at prioritere deres energi og strukturere deres hverdag.
- Mange unge oplever i mindre grad følelsen af at være alene med deres udfordringer. Dels grundet mødet med andre unge, og dels fordi der bliver koordineret og taget hånd om dem blandt de professionelle.
- De unge oplever at kunne bidrage, da de har fundet arbejds- og praktikpladser, der passer til deres behov og ønsker.
- De unge føler sig mere normale og mindre forkerte.
- De unge oplever højere livskvalitet end tidligere.

De unge fortæller:

"Samtalerne med Thea i starten har haft størst betydning. Hun var med til at skabe motivation. Hun dømmer ikke og fortæller ikke, at visse handlinger er dumme... Hun foreslår gode løsninger med tilpasset progression og udvikling."
- Christian

"S.E.S. har stabiliseret min hverdag... Det har været givende at hænge ud med andre autister og få venner. Jeg har hver uge set frem til at komme til møde og fortælle om skole og møde de andre. Det er et fællesskab. Det er ikke som med andre venner, der er en anden dynamik. Jeg behøver ikke at lade som om, at jeg ikke har autisme. Det får mig til at føle mig normal."
- Mikkel

"Jeg har haft mulighed for at få nye perspektiver på tingene i de individuelle samtaler. Den tætte kommunikation mellem medarbejderne i projektet og min bostøtte og sagsbehandler har været en stor lettelse for mig, især i de perioder hvor jeg har dykket mentalt - så er jeg blevet samlet op, fordi jeg stoler på dem, der kommunikerer omkring mig."
- Anonym

"Sten på vejen" - udfordringer

Offentligt/privat partnerskab
Delprojektet har manglet en fælles platform til skriftlighed og videndeling, da en kommunal instans ikke må tilgå fora uden for deres eget lukkede system, når det drejer sig om personfølsomme oplysninger. Og den private aktør kunne ikke få adgang til kommunens system. Derfor er der blevet brugt en del tid på at dele viden, sende mails, give besked videre til sagsbehandler eller UU-vejleder – tid som kunne være brugt på noget andet.
Set i bakspejlet ville det have været en god ide at bruge tid i opstartsfasen på at gennemtænke og finde en løsning på det administrative og skriftlige samarbejde.

Aldersspredning og variation i de unges modenhed og evne til refleksion besværliggør gruppedannelse
Det kan være svært at sammensætte harmoniske grupper til selvforståelseskursus og netværksgruppen, når der er så stor aldersspredning i målgruppen. Modenhed og evnen til refleksion varierer meget i alderen 16-29 år.

Rammer og struktur på FGU matcher ikke de unges behov
Unge med autisme har ressourcer og potentiale til uddannelse, men kravet om 23 timer i SU-systemet og store klasser på de ordinære ungdomsuddannelser, gør det meget svært for dem at realisere deres potentiale. Det er udmattende for de unge at være i store sammenhænge i så mange timer om ugen. S.E.S. havde forestillet sig, at FGU kunne være et skridt på vejen, men det har vist sig, at også FGU er for stor en enhed, uden tilstrækkelig forudsigelighed og struktur for målgruppen generelt.

S.E.S. har i stedet lavet et tilbud om undervisning - og mulighed for at indhente det tabte fra en mangelfuld skolegang - ved en privat aktør. Der har været undervisning to gange om ugen á fire timer i henholdsvis dansk og matematik. Det har passet rigtig godt til målgruppen at komme til undervisning, hvor der har været meget tydelige rammer, individuelt skriftligt opgavesæt og ingen krav til gruppe- eller projektarbejde.

Den yngre målgruppe kræver høj grad af forældreinvolvering
For de yngste deltagere kræver det et tæt samarbejde med forældrene, hvilket har været ressourcekrævende. For denne aldersgruppe kunne det være interessant at arbejde systematisk med et familietilbud, hvor der er psykoedukation til den unge og forældrene i fællesskab.

Læs mere i onlineværktøjskassen for UU og Ungeindsatsen, Norddjurs Kommune: S.E.S (Selvforståelse, Eksponering, Spejling)

Kontakt: Tine Hoffmann Ungeindsats og UU, Norddjurs Kommune E-mail: TIHH@NORDDJURS.DK Telefon: 40 13 82 87

5.5 Aarhus HF og VUC og Fundamentet: HF-Fundamentet

Projektbeskrivelse

HF-Fundamentet er et samarbejde mellem Aarhus HF og VUC og den sociale forening Fundamentet, der arbejder med indsatser for udsatte unge. Hos Fundamentet er der mulighed for at deltage i en række sociale aktiviteter, ligesom man blandt andet kan få gratis behandlinger og alment menneskeligt nærvær. Fundamentet er det grundlag, som ressourcestærke mennesker normalt har fra familie og netværk, men som mange sårbare ikke har haft adgang til i livet.

Delprojektet henvender sig til sårbare unge, der er optagelsesberettigede til HF-enkeltfag. De unge har svært ved at komme i gang med en ungdomsuddannelse, eller de har tidligere forsøgt uden at gennemføre. De unge har multispecifikke problemstillinger, men er ikke syge nok til omfattende kommunal og/eller psykiatrisk støtte. De typiske udfordringer for disse unge er ADHD, social angst, stress, depression, lettere misbrugsproblematikker og manglende netværk.
Formålet er, at de unge klargøres til at påbegynde en HF-uddannelse på fuldtid. Delprojektet løber fra april 2019 til juni 2021.

HF-Fundamentet har skabt en form for blended learning, som er en sammensmeltning af online-undervisning og almindelig klasseundervisning. De unge har mulighed for at studere hjemmefra i et tempo, der er tilpasset deres individuelle behov. Samtidig er der fremmødeundervisning på studieværkstedet hos Fundamentet, hvor de unge får hjælp til lektier samt til at anvende de it-programmer, som bruges i online-undervisningen. Her er en lærer fra Aarhus HF og VUC til stede. Desuden har de unge en personlig mentor hos Fundamentet, som hjælper med både faglige, personlige og sociale udfordringer. De unge kan frit gøre brug af alle tilbud hos Fundamentet.

Målopnåelse

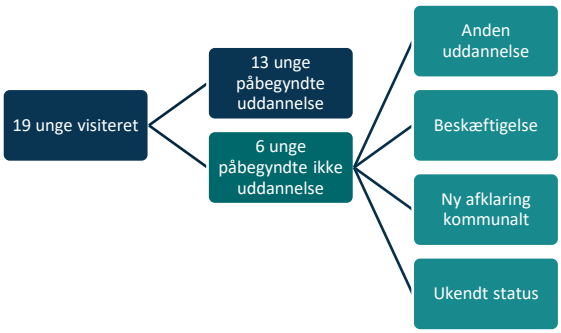

68% af de unge påbegyndte en ungdomsuddannelse.

Kerneelementerne i indsatsen

<u>Blended learning</u>

Hvorfor er det et kerneelement?

Mange unge har brug for at tage en uddannelse i et tempo, der tager højde for, at de har perioder med svingende overskud. Her er online-undervisning ideelt, men har samtidig det problem, at de unge kommer til at sidde alene, idet det ikke er muligt for Aarhus HF og VUC at øge tilstrækkelig støtte og trygge rammer. HF-Fundamentet tager det bedste med fra begge verdener ved at kombinere online-undervisning med brug af Fundamentets støttetilbud.
Online-undervisningen giver mulighed for at studere hjemmefra i et tempo, som tilpasses individuelle behov, og den faglige vejledning via studieværkstedet på Fundamentet giver mulighed for at støtte den unge fagligt, samtidig med at vedkommende får opfyldt et socialt behov.

Hvordan arbejder HF-Fundamentet med kerneelementet?

Blended learning sker ved en kombination af online-undervisning i fagene dansk A og engelsk B *og* faglig vejledning ved fysisk fremmøde i Fundamentets studieværksted. Fire gange ugentligt á to lektioners varighed deltager to faglærere fra Aarhus HF & VUC i studieværkstedet. Der er også tilknyttet en fast studievejleder fra Aarhus HF & VUC til holdet. Eksamenerne gennemføres af de to faglærere, som de unge kender, hvilket skaber ro og tryghed.

Desuden har alle unge en fast studiementor tilknyttet. Studiementoren hjælper med at skabe struktur og sammenhæng i den unges dagligdag.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?
De unge trives og udvikler sig fagligt og socialt. Desuden er undervisningen fleksibelt tilrettelagt, og der er ingen sanktioner forbundet med for eksempel sen aflevering.
Vejledning og støtte på Fundamentet giver en tryg ramme og både faglig og personlig støtte, som hele tiden justeres efter den enkelte unges behov og faglige niveau.
Fremmøde på studieværkstedet skaber en tæt relation mellem den unge og faglærerne, hvilken ikke er mulig at opbygge i samme grad ved traditionel online-undervisning.

<u>Fintmasket sikkerhedsnet med et helhedsorienteret syn på den unge</u>
Hvorfor er det et kerneelement?
Den unges udvikling er ikke en lineær proces, hvor de unge kun får det bedre. De har ofte flere svære perioder undervejs, men hvor de unge tidligere har haft en forsvarsmekanisme, som kom til udtryk ved, at de opgav deres forpligtelser, fastholder Fundamentet dem i det svære - også selvom det gør ondt. De unge har multispecifikke udfordringer, så i takt med at tilliden opbygges, kan kontaktperson og studiementor vurdere, hvilke personlige eller sociale forhold der hæmmer den unge, og dermed hvad der aktuelt er brug for at fokusere på.

Hvordan arbejder HF-Fundamentet med kerneelementet?
Fundamentet tilbyder en helhedsorienteret indsats med udgangspunkt i den enkelte unge.
Der er stor fleksibilitet i måden, hvorpå mentor og kontaktperson arbejder med de unge. Fælles for alle unge er, at de tilbydes individuelle samtaler. De individuelle samtaler er med en fast kontaktperson fra Fundamentet. Kontaktpersonen fra Fundamentet har kontakt til alle de unge hver uge. Kontaktformen er tilpasset den enkelte unge. Nogle har faste ugentlige samtaler med et klart fokus, andre har en mere uformel kontakt, enten fysisk eller pr. telefon. Det fælles er, at kontaktpersonen hver uge følger op på og sikrer, at der er kontakt med hver enkelt ung. Kontaktpersonen deltager i et ugentligt internt sparringsmøde, hvor vedkommende har mulighed for at få faglig sparring på, hvordan den enkelte unge bedst støttes.
Det er tilknytningen og relationen mellem den unge, mentor og kontaktperson, der gør den største forskel i indsatsen.
For også at styrke den unges sociale relationer tilbyder Fundamentet en række aktiviteter – igen med udgangspunkt i den enkelte unge. Den unge skal ikke passe ind i Fundamentets tilbud, Fundamentets indsats tilpasser sig den unges behov.

Eksempler på fællesaktiviteter:
- Fællesspisning
- Ture ud af huset
- Yoga
- Fejring af højtider
- Klassens time

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?
De unge har brug for et sikkerhedsnet, der kan ”fange” dem i svære perioder. Den kontinuerlige kontakt og det tillidsfulde forhold gør, at mentor og kontaktperson har mulighed for at agere hurtigt, når der er tegn på tilbagefald.
En skræddersyet støtte, hvor den unge får præcis den hjælp, vedkommende har brug for, skaber tryghed og fundament for den unges udvikling personligt, fagligt og socialt. Tilhørsforholdet til studiementor, kontaktperson og fællesskabet med andre unge er for flere unge nyt, og de mærker, at andre tror på dem og vil dem det godt.

De unges oplevelser

- De unge oplever højere livskvalitet og større mening med livet.
- Nogle unge oplever at være mere åbne overfor andre mennesker.
- De unge har forbedret deres sociale kompetencer. Dette gennem deltagelse i sociale aktiviteter tilpasset den enkelte og gennem dagligdagen på Fundamentet.
- De unge har udviklet sig via den professionelle hjælp, de har fået til deres udfordringer.
- De unge har fået nye perspektiver på tilværelsen og oplever, at der også er en plads til dem i samfundet.
- Gennem ugentlige samtaler med studiementor har de unge fået redskaber til at skabe overblik og struktur i deres hverdag.
- De unge føler sig set og mødt, som de er.
- De unge oplever, at der er kort vej til hjælp og støtte, når behovet opstår.

De unge fortæller:

"Det har været mega dejligt at kunne gå hen til sin lærer og sige for eksempel: jeg kan ikke, det er mega forvirrende, eller jeg kan ikke nå at aflevere det til fristen og vil rigtig gerne have det udsat... Det hele blev sådan tilpasset til mig, så jeg kunne være i det og følge med, så jeg ikke skulle sidde og græde hver dag, som jeg har gjort tidligere."
- Sofie

"Jeg er meget mere mig selv nu, fordi der er rum og plads til mig, og der er kommet mere stabilitet i min hverdag."
- Anonym

"Antagelsen på Fundamentet er, at vedkommende gerne vil færdiggøre uddannelse og egentlig gerne vil gøre det, der skal til. Der er ikke hele tiden en mistænkeliggørelse af, hvorfor man ikke har levet op til de forventninger, der er i det pågældende fag... De har stadig interessen for mine afleveringer og spørger ind til det, men det har aldrig været med en underliggende "nu har du fandme ikke gjort det igen"... Det har ikke været med underliggende krav... Der har været et sikkerhedsnet under mig i tilfælde af, at jeg ville crashe."
- Lukas

"Sten på vejen" - udfordringer

Visitering
Visitering kræver meget tid og koordinering. Aarhus HF og VUC og Fundamentet er to meget forskelligartede organisationer, som har hver deres logikker. Aarhus HF og VUC bliver som oftest forbundet med krav, deadlines, regler, mens Fundamentet udgør det støttende og anerkendende element. Derfor er det vigtigt, at den unge møder begge kulturer og forstår både rammer og regler, så de kan drage nytte af støttetiltagene.
Erfaringerne viser, at det er afgørende, at de unge, som visiteres, er studieparate. De skal have de rette forudsætninger for at deltage, hvilket betyder, at de ikke har for massive personlige og sociale udfordringer.

Samarbejde og koordinering mellem partnere
For at samarbejdet i partnerskabet skal lykkes, er det vigtigt, at der sker en systematisk og kontinuerlig videndeling. Desuden skal der udvikles procedurer, som sikrer adgangen til undervisningsmateriale og studieadministrative systemer, så de frivillige på Fundamentet kan være opdateret på de unges progression eller

mangel på samme. Det vil betyde, at de frivillige vil være bedre kvalificeret til at vurdere, hvornår og hvordan de skal gribe ind og støtte de unge.

Manglende efterværn
Der er behov for at indtænke en mekanisme, der understøtter de unge i udfasningen af støtten, så de er bedre rustet til at stå på egne ben, når de skal fortsætte på en ny uddannelse efter projektudløb.

Læs mere i onlineværktøjskassen for Aarhus HF og VUC og Fundamentet: HF-Fundamentet

Kontakt: Benny Mølgaard Aarhus HF og VUC E-mail: BEM@aarhushfogvuc.dk Telefon: 87 32 25 38 / 23 66 00 13

5.6 Kirkens Korshær, Aarhus: Bifrost – Vi går vejen sammen

Projektbeskrivelse

Bifrost drives af Kirkens Korshær, som har til huse i Aarhus. Visiteringen af unge til delprojektet varetages af Aarhus Kommunes jobcenter. Bifrost bygger på en ungeindsats med et tilhørende arbejdsfællesskab, der danner grundlag for et inkluderende og rummeligt miljø.

Delprojektets målgruppe er unge, der ikke passer ind i den Forberedende Grunduddannelse. Det er unge, som tidligere har været i forberedende tilbud uden succes og unge, der har afbrudte grundskoleforløb bag sig. Formålet er, at de unge klargøres til at påbegynde en ungdomsuddannelse. Delprojektet løber fra april 2019 til juli 2021.

De unge i delprojektet har svære psykiske udfordringer så som personlighedsforstyrrelser, høj grad af angst, bipolar lidelse, misbrugsproblemer og hjemløshed. De er ofte udfordrede i sociale sammenhænge og har en oplevelse af ikke at være fagligt kompetente og af ikke at kunne bidrage med noget.

Arbejdsfællesskabet Kraftværk består af håndværksmæssige værksteder og fungerer som et forpligtende fællesskab, hvor de unge indvilliger i at møde på bestemte tidspunkter, at varetage opgaver, og deltage i aktiviteter. Det giver de unge en unik mulighed for – i eget tempo – at udvikle sig socialt og fagligt med henblik på at skulle videre i livet med en ungdomsuddannelse. Dette inkluderende miljø suppleres af et individuelt forløb med en fast kontaktperson, hvor det relationelle arbejde står centralt.

Målopnåelse

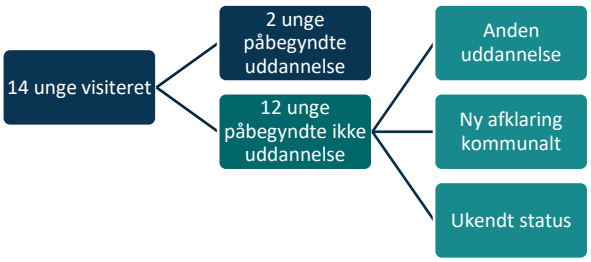

14% af de unge påbegyndte en ungdomsuddannelse.

Kerneelementer i indsatsen

Helhedsorienteret indsats i et trygt miljø

Hvorfor er det et kerneelement?
En helhedsorienteret tilgang til de unge giver Kirkens Korshær et solidt indblik i, hvilke forhold i de unges kontekster, der forhindrer dem i at tage næste skridt i livet. Der kan være problemer med stoffer, boligforhold eller andet, der udgør en hindring på vejen imod uddannelse. Denne indsigt gør, at der kan iværksættes en indsats, som præcis matcher den unges behov.

Hvordan arbejder Kirkens Korshær med kerneelementet?
I løbende samtaler med de unge udarbejdes en matrix over den adfærd de unge ønsker, de mål, drømme og ambitioner, som de har, og derefter opstilles og synliggøres de barrierer og forhindringer, der er i vejen, for at de kan nå deres mål. Når barrieren er blevet identificeret og i visse tilfælde erkendt, hos den unge, kan det konkrete arbejde med den unges mål påbegyndes.
Kirkens Korshær besidder et bredt kompetencespektrum, der gør dem i stand til at sætte ind med en skræddersyet indsats på flere felter. Det kan for eksempel være at etablere kontakt til misbrugsbehandling, den kommunale boligtildeling, fastholdelsesmedarbejdere på kommende uddannelse eller andre relevante myndigheder. Derudover kan Kirkens Korshær med egne kompetencer afhjælpe manglende basale færdigheder for eksempel gængs husførsel, budgetlægning og lignende.
Mange unge har bemærket, at tilgangen i Bifrost adskiller sig markant (og positivt) fra den tilgang, som "systemet" har mødt dem med. De unge siger selv, at de mødes med omsorg og varme, der muliggør en god relation imellem dem og Kirkens Korshær. Det danner afsæt for et godt fælles arbejde med de unges problematikker. Desuden monitorerer man løbende de unges udvikling blandt andet ved hjælp af pædagogiske journaler og statussamtaler.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?
Hovedparten af de unge har ikke været vant til en flerstrenget indsats, hvilket i sig selv øger tilliden til det pædagogiske arbejde hos Kirkens Korshær. De unges problemstillinger er ofte så komplekse, at det ikke er nok kun at sætte ind på ét område. Hvis den unge for eksempel er hjemløs eller misbruger, er det ikke udbytterigt udelukkende at arbejde med at motivere den unge til uddannelse.
Erfaringerne viser, at det er betydningsfuldt, at man detaljeundersøger, hvad den konkrete problemstilling indebærer. Er den unge for eksempel hjemløs fokuserer man på, hvad det vil sige at have et hjem, lægge budget, købe ind, vaske tøj og så videre.

Med andre ord forøges chancen for et positivt møde med uddannelsessystemet markant, hvis indsatsen er så helhedsorienteret som muligt.

<u>Værdibåren organisation</u>
Hvorfor er det et kerneelement?
Kirkens Korshær er en værdibåren organisation, som adskiller sig markant fra det offentlige system, som mange unge i delprojektet har dårlige erfaringer med. Hos Kirkens Korshær er der højere til loftet, og der er en større grad af individuel tilpasning i forhold til den enkelte. Det skaber en indre motivation hos de unge.

Hvordan arbejder Kirkens Korshær med kerneelementet?
Kirkens Korshær siger om sig selv, at de møder mennesker i øjenhøjde - også når de ligger ned. Det vil sige, at man tager udgangspunkt i de unges ståsted og motivation.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?
De unge siger, at Kirkens Korshær ser dem som personer, ikke som statistiske tilfælde, som blot hurtigst muligt skal ekspederes. Det er med til at kalde deres indre motivation frem; ydre motivation som belønning og straf virker ikke nær så godt.

<u>Arbejdsfællesskaber og sociale aktiviteter</u>

Hvorfor er det et kerneelement?
Kirkens Korshær inddrager de unge i arbejdsfællesskaber, hvor de unge oplever at indgå i meningsfulde dagaktiviteter i Kirkens Korshærs værksteder og gennem et pædagogisk understøttende forløb. Arbejdsfællesskaberne har essentiel betydning for udviklingen af både faglige, personlige og sociale kompetencer hos de unge. Arbejdsfællesskaberne tæller:
• Cykelværkstedet ”Cykeldokk”
• Systuen ”Nål&Tråd”
• Træværkstedet
• Re-design butikken "Mö og Flös"

Hvordan arbejder Kirkens Korshær med kerneelementet?
Arbejdsfællesskaberne består af ansatte og frivillige. Værkstederne, der har fokus på hver sit håndværk, giver en unik mulighed for at skabe et inkluderende og rummeligt miljø, hvor de unge har mulighed for at udvikle sig socialt, fagligt og helbredsmæssigt med henblik på at skulle videre i livet.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?
Delprojektet sætter rammerne for, at de unge møder andre unge, som de kan spejle sig i. Denne sociale kontakt nedbryder de unges forestilling om, at det er nemt for alle andre unge at tage en uddannelse. Ved deltagelse i arbejdsfællesskaberne får de unge en oplevelse af at bidrage til samfundet. Det giver dem en følelse af samhørighed, og de ser sig selv som en spiller i samfundet, der er i stand til at bidrage til et fællesskab.
De unge får også udviklet deres sociale kompetencer, og de har mulighed for at sparre med andre unge med lignende udfordringer.

De unges oplevelser

- De unge tager mere ansvar for eget liv.
- Nogle unge har fået drømme om og planer for fremtiden, der blandt andet indebærer uddannelse. De er blevet afklaret i forhold til, hvad de gerne vil, og hvordan det er muligt at nå deres mål.
- De unge oplever, at de hviler mere i sig selv. De har fundet en accept af, at det er okay, at de er, som de er.
- De unge har lært sig selv bedre at kende igennem samtaler med professionelle og andre unge.
- De unge har fået konkrete strategier til at tackle udfordringer.
- De unge har fået hjælp til at opfylde basale behov, så de har overskud til at fokusere på en positiv udvikling.
- De unge oplever at kunne bidrage til noget meningsfuldt gennem arbejdsfællesskaberne.
- De unge har fundet mod til og tro på, at de også kan bidrage til samfundet.
- De unge oplever et fællesskab, hvor de bliver mødt med rummelighed, fleksibilitet og forventninger, der passer til dem. Det er nyt for dem.

De unge fortæller:

"Det har været vigtigt, at jeg har haft en konkret medarbejder som kontaktperson, så jeg ikke falder igennem, men nogen griber mig. Der er nogen, der regner med én uden at være afhængig af én... De bliver ikke sure, hvis man ikke kommer, men er bare glade næste gang man kommer. Det giver én lyst til at komme - selv på dårlige dage."
- Dea

"Jeg har fået vejledning og redskaber til at tænke på både plan A og B, hvilket giver en ro, men også skaber en motivation... Jeg begynder at tage ansvar for mit eget liv."

- Anonym

"Bifrost er den mest positive oplevelse, jeg har haft af at være i gang med noget gennem kontanthjælpssystemet. Jeg har fået mulighed for at prøve ting af og samtidig tænkt tanker omkring fremtiden."
- Anonym

"Sten på vejen" - udfordringer

Visitering
Aarhus Kommune har haft ansvaret for at visitere unge til delprojektet, og det har afstedkommet nogle udfordringer. Kommunen anser Kirkens Korshær som et sted for de mest belastede borgere, og derfor har de visiteret unge med udfordringer i form af for eksempel misbrug, dobbeltdiagnoser og hjemløshed. De massive og mangeartede udfordringer har bevirket, at målet om påbegyndelse af en ungdomsuddannelse ikke har været opnåeligt i projektperioden.

Denne erfaring har skabt en opmærksomhed på, at det er afgørende, at den instans, der har ansvaret for visiteringen, har et indgående kendskab til formålet med delprojektet, og hermed visiterer deltagere for hvem det er muligt at indfri målet. Erfaringen har også skabt et øget fokus på, hvor vigtigt det er at være bekendt med, hvilket syn omverden har på én; hvilken fortælling, der er herskende om Kirkens Korshær.

Når det er kommunen, der har ansvaret for at visitere deltagere til et projekt, er det desuden vigtigt med en grundig afsøgning af, hvilke andre aktører der tilbyder indsatser for den selvsamme målgruppe. I en kontekst af Aarhus Kommune viste det sig, at behovet for yderligere indsatser for lettere belastede unge ikke var til stede i tilstrækkeligt omfang.

Læs mere i onlineværktøjskassen for Kirkens Korshær, Aarhus: Bifrost – Vi går vejen sammen

Kontakt: Robert Johannes Ulrich Kirkens Korshær, Aarhus E-mail: robert.johannes@kirkenskorshaer.dk Telefon: 26 66 91 12

5.7 UU Nordvestjylland, Holstebro Kommune: #KomMed

Projektbeskrivelse

#KomMed drives af UU Nordvestjylland i Holstebro Kommune i samarbejde med de lokale uddannelsesinstitutioner og de øvrige kommunale afdelinger - for eksempel Jobcentrets ungeenhed og Familieafdelingen. #KomMed er bindeleddet mellem de unge og partnerne i indsatsen omkring de unge. Nøgleordene for delprojektet er en håndholdt og helhedsorienteret indsats på den unges præmisser.

Delprojektet henvender sig til unge, der på grund af psykisk og social mistrivsel har vanskeligt ved at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse. Formålet er, at de unge enten påbegynder eller fastholdes på og gennemfører en ungdomsuddannelse. Delprojektet løber fra maj 2019 til november 2022.

Kendetegnende for de unge i #KomMed er lav psykisk trivsel og manglende evne til selv at mestre deres situation. De kan have udfordringer med stress, præstationsangst, depression, ensomhed og isolation, ligesom mange af dem har familiære udfordringer.

Delprojektets medarbejdere står klar, når den unge er motiveret for at få hjælp, og den unge skal ikke passe ind i et eksisterende system med faste regler, rammer og deadlines. Alt skræddersyes til den enkelte. Efter

indledende samtaler udarbejdes der – i fællesskab med den unge – en indsatsplan. Heraf fremgår det, hvad der konkret skal arbejdes med, for at den unge får greb om en eller flere helt konkrete situationer, og derigennem bliver bedre til at mestre blandt andet uddannelses- og fritidsliv.

Målopnåelse

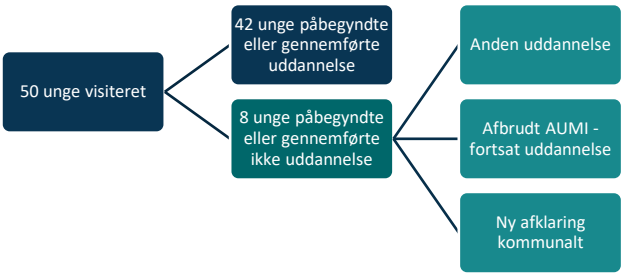

84% af de unge påbegyndte eller gennemførte en ungdomsuddannelse.

Kerneelementer i indsatsen:

<u>Individuelle samtaler med visuelle og strukturskabende redskaber</u>

Hvorfor er det et kerneelement?

Det er i den individuelle samtale, at man finder ud af, om den unge skal være en del af #KomMed, og hvilke aktiviteter der i så fald skal iværksættes.

Den unge ved ofte ikke selv, hvorfor han/hun ikke formår at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse. Det kan for eksempel handle om udfordringer i skolen fagligt og/eller socialt, i fritiden, med kæresten eller familien. Der kan også være brug for en koordinerende indsats med uddannelsesinstitutionen i forhold til faglig støtte, lektiehjælp, AKT, studievaner, opstart efter Covid-19-nedlukning og hverdagsstruktur.

Hvordan arbejder #KomMed med kerneelementet?

Igennem kontinuerlige samtaler anlægges et 360 graders perspektiv på den unges liv, hvor udfordringer identificeres og prioriteres, så de bearbejdes i den rækkefølge, der giver mening for den unge.

I samtalerne anvendes mange forskellige visuelle redskaber fra KRAP (Kognitiv, Ressourcefokuseret og Anerkendende Pædagogik), for eksempel mindmaps. Mange unge oplever, at man gennem samtaler kommer langt omkring i den unges liv, men at det bliver oppe i hovedet på den unge. Ved, sammen med den unge, at tegne, notere, skitsere eller på anden måde gøre tingene visuelle, øges den unges forståelse og tankerne "kommer ud af hovedet", og bliver et fælles anliggende - noget de unge pludselig ikke er alene om.

De visuelle redskaber gør den unge i stand til selv at italesætte behov og næste skridt i det konkrete tilfælde, for eksempel "jeg vil gerne blive bedre til at række hånden op i timerne, selvom jeg ikke er 100% sikker på mit svar". Det handler om at skabe forståelse for og tro på, at ting kan lykkes, og at aktuelle udfordringer kan håndteres.

Det er ydermere betydningsfuldt med stor fleksibilitet og tilgængelighed i kontakten med de unge. Det er afgørende for de unges måde at tackle udfordringer på, at de kan få hurtig hjælp og rådgivning, når behovet opstår.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?

De unge kommer ofte opgivende og udtryksløse ind ad døren. De mangler motivation og nogen at snakke med. På et tidspunkt ændrer det sig markant. Skuldrene ”falder ned”, de fastholder blikket, og de har fået troen på, at det skal nok gå.

Noget helt lavpraktisk er også, at når den unge kommer igen, uge efter uge, så er det sandsynligvis fordi, det giver mening at komme. Når noget giver mening, sker der også en udvikling.
Det virker, fordi de unge fortæller det, eller sender en sms og takker for hjælpen. Der er også forældre, der skriver eller ringer, og fortæller, at samtalerne virker.

Individuelle udviklingsplaner og målsætninger

Hvorfor er det et kerneelement?

Udviklingsplanerne er vigtige i processen med den unge, så alle hele tiden er ajourført med aftaler og mål. Det er vigtigt, at alle parter er klar over, hvad der er aftalt, og hvad der rører sig i den unges liv. Samtidig viser udviklingsplanerne de unges progression, og det bliver hermed synligt for de unge, at de ofte er i stand til mere, end de tror.

Hvordan arbejder #KomMed med kerneelementet?

Den unges udvikling dokumenteres i individuelt tilrettelagte udviklingsplaner med modeller til at visualisere den unges fremskridt.
I arbejdet med målsætning, er hovedopgaven, sammen med den unge, at definere, *hvad* der skal være i fokus, og hvad der står i vejen for at nå i mål. Når målet er defineret, skal det eventuelt opbrydes i delmål. Herefter starter det hårde arbejde – for den unge.
I hele denne proces er det af afgørende betydning, at det er den unge, der arbejder, og #KomMed der faciliterer en udvikling og god proces. Dette styrkes massivt, ved at bruge visuelle redskaber, for eksempel tegninger på tavlen, skematiserede modeller og praktiske øvelser.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?

Når de unge når et delmål, oplever de succes – det virker.
Når de unge når sidste delmål, er hovedmålet opnået – det virker.
Når den unge selv tager over på processen, har det virket.
Når fraværet falder, opgaver afleveres, når de starter til for eksempel fitness, når de tager deres medicin, og når de får skabt mere sammenhæng i hverdagen, kan man se, at det virker.

Ung-til-ung fællesskaber

Hvorfor er det et kerneelement?

Ungegrupper har til hensigt at etablere netværk for ensomme unge, men også at give de unge mulighed for at spejle sig i hinanden. Det er vigtigt, at de selv hører og ser, at de ikke er alene med deres udfordringer. Ved at danne grupper får de unge mulighed for at lære af og lade sig inspirere af andre. Det er vigtigt, at den rette kultur er skabt, så den enkelte føler sig mødt, hørt og taget alvorligt, uanset hvad de har lyst til at fortælle og dele med de andre.
Eksempler på ungegrupper i #KomMed:

- pigegruppe
- angstgruppe
- madlavningshold

Hvordan arbejder #KomMed med kerneelementet?

#KomMed sammensætter de unge i mindre grupper. I grupperne stilles der skarpt på den konkrete udfordring. Det gøres med flere forskellige virkemidler. Det kan være små oplæg, gruppeopgaver og individuelle input af forskellig karakter. Gruppesamtaler er gennemgående og med masser af visuelle tilgange. Det er en blanding af coaching, hjælp til selvhjælp, undervisning og praktiske øvelser med erfaringsdannelse.
Der evalueres løbende sammen med de unge. #KomMed spørger de unge, hvad de får ud af det, om tilgangen giver mening, og om der skal mere eller mindre af noget. #KomMed er altid nysgerrige og ydmyge i tilgangen.

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?
Når man ser udtrykket i øjnene ændre sig, den måde de taler, den måde de bevæger sig og udtrykker sig, så er det ikke svært at se, at det virker.

<u>En opstart uden dagsorden</u>
Hvorfor er det et kerneelement?
Til opstartssamtalen introduceres den unge for #KomMed. Det er vigtigt at handle hurtigt, når den unge er motiveret for at deltage. Det er ofte en kortvarig 'åbning', hvorfor opstartssamtalen afholdes på dagen for henvendelsen eller senest dagen efter.
Det er ikke sikkert, at den unge siger ja til deltagelse på opstartsmødet. Hvis ikke aftales, at der ringes/skrives i løbet af en uge, hvor der tages endeligt stilling.

Hvordan arbejder #KomMed med kerneelementet?
Til det første møde er det afgørende med en lyttende, nysgerrig og undersøgende tilgang, som afsæt for etablering af en god relation, hvor den unge ikke oplever at blive klientgjort og "sat i bås". Det handler ikke om at præsentere en færdig plan med løsninger og gode ideer. Det er så at sige 'en opstart uden en dagsorden', hvor det gælder om at tage sig tid til at finde ud af, hvad den unge udfordres af gennem en langsom og nysgerrig tilgang til den unge. Det er et ydmygt detektivarbejde, hvor den unge skal opleve, at #KomMed gerne vil investere i vedkommende.
Målet er at give den unge lyst til at komme igen - for eksempel ved at fortælle om andre unge #KomMed har hjulpet.

Med #KomMed's egne ord tilbyder de "en kommunal ikke-kommunal-hjælp uden binding, hvor vi stiller os til rådighed for den unge, så vedkommende kan tale med os og sig selv".

Hvordan kan man se, at det virker for de unge?
De unge får indsigt i #KomMed's tilbud og takker som oftest "ja" til at deltage.

De unges oplevelser

- De unge har i høj grad fået skabt struktur i deres hverdag, så de både kan overskue skole(opgaver) og fritid.
- Flere af de unge har fået en større selverkendelse i forhold til egne kompetencer, hvilket gør det nemmere for dem at tilpasse egne forventninger til potentielle opgaver og udfordringer.
- Det har været afgørende for de unge, at de har haft Esben og/eller Lena fra #KomMed at betro sig til. De unge værdsætter de professionelles tilgang, hvor de forholder sig åben, spørgende og lyttende.
- De unge oplever sig set og ikke glemt, fordi de professionelle løbende kontakter og følger op på de unge. Samtidig har det været vigtigt, at de unge har kunnet få hurtig hjælp i akutte situationer.
- De unge føler sig i højere grad i stand til at klare deres uddannelse og ser mere positivt på fremtiden.
- De unge har fået styr på flere problematiske aspekter af deres liv og mestrer i højere grad udfordringer såsom social angst eller afhængighed.

De unge fortæller:

"Det har betydet alt at have de ugentlige samtaler med Lena. Jeg har virkelig været tæt på at droppe ud, og jeg ved virkelig ikke, om jeg havde kunnet gennemføre, hvis det ikke var for Lena. Det har hjulpet med at skabe planer og struktur uden at gøre det til en stressfaktor."
- Emma

”Hvis jeg ikke havde haft de her samtaler, så havde jeg ikke færdiggjort min HF eller fået det arbejde, jeg er startet på. Hvis vi ser min uddannelse som et bjerg, så har Esben ikke skubbet eller trukket mig op ad bjerget, men han har givet mig iltmasken til at nå toppen.”
- Kasper

"Jeg har været i psykiatrien, hvor jeg har fået hjælp specifikt til min depression. I AUMI har jeg fået hjælp til mere overordnede ting i hverdagen og mere personlige ting. Desuden har jeg fået støtte til at nå i mål med min STX på trods af, at de i psykiatrien anbefalede orlov. Det havde jeg ikke lyst til, og det er jeg glad for, at jeg ikke valgte."
- Anonym

“Sten på vejen”

Samarbejde med mange partnere grundet delprojektets helhedsorienteret karakter
En ung mistrives i skolen og henvises til #KomMed via studievejleder. Det viser sig, at vedkommende er bagud med mange opgaver, har stort fravær, ikke får sin SU og har ubetalte regninger. Vedkommende er i et begyndende hashmisbrug. Desuden har kæresten slået op, og den unge er i tvivl om, hvorvidt uddannelsen skal fortsætte.
Dette er på ingen måde en tænkt situation, og det viser kompleksiteten i arbejdet. Det betyder, at man skal have kontakt til SU-styrelsen, banken, udlejer, misbrugscenter, psykologkontakten, sagsbehandler, ungevejleder, mentor og UU. Der er rigtig mange mennesker, der dækker hvert sit område.

Gruppedannelse og forpligtende aftaler
Det har vist sig at være mere vanskeligt end forventet at etablere ungegrupper. Mange unge foretrækker individuel hjælp. #KomMed tilskriver dette “perfekthedskulturen” og frygten for at fremstå på en specifik måde overfor andre. Desuden opfattes ikke-obligatoriske arrangementer mindre forpligtende for de unge. Gruppesamtaler og ung-til-ung spejling har dog stor værdi og har vist sig virkningsfuldt, i de tilfælde det lykkes at etablere ungegrupper. #KomMed oplever det virksomt at lade unge, der allerede deltager i eksisterende ungegrupper, inspirere andre unge til at deltage. Ydermere er det en fordel at samle gruppen om et fælles tredje, for eksempel håndarbejde eller madlavning, så fokus fjernes fra den unge.

Læs mere i onlineværktøjskassen for UU Nordvestjylland, Holstebro Kommune: #KomMed

Kontakt: Esben Schou UU Nordvestjylland, Holstebro Kommune. E-mail: es@uunvj.dk Telefon: 20 78 42 79

6 SAMLET VURDERING

På baggrund af AUMIs gennemsnitlige succesrate på 65% er det vores vurdering, at AUMI er lykkes med at gøre en forskel for de unge deltagere. I forbindelse med vurderingen af et projekts resultater bør man altid overveje, i hvilket omfang deltagerne havde nået målet uden deltagelse i indsatsen. I et projekt som AUMI med afprøvning af en række forskellige indsatser på hver deres forholdsvis lille deltagerkreds, kan der ikke etableres kontrolgrupper, som man kan holde resultaterne op imod for at vurdere den forskel, som netop indsatserne i AUMI har gjort. Vores vurdering er derfor baseret på partnernes og de unges egne udsagn. Det er partnernes og de unges fortællinger om det virksomme i indsatserne, der får os til at konkludere, at AUMI har gjort en forskel – og dermed også, at en del af de i alt 126 deltagere, der gennemførte eller påbegyndte uddannelse, ikke havde opnået dette uden AUMI. Denne gruppe unges fortællinger vidner om, at AUMI har gjort en forskel for dem både uddannelsesmæssigt og personligt, hvilket har været afgørende for at bringe disse unge videre i livet.

De varierende målopfyldelser i delprojekterne fortæller, at det har været lettere for de unge at gennemføre end at påbegynde en ungdomsuddannelse. Dette skyldes delvist, at delprojekter, der primært har fokuseret på påbegyndelse, har haft en målgruppe med tungere udfordringer end de delprojekter, der fokuserede på gennemførelse. Det vidner om, at man ved visiteringen til nogle af delprojekterne formentligt har lagt mere vægt på, om indsatserne ville kunne gøre en positiv forskel for de unge, end om de unge indenfor projektperioden ville kunne påbegynde en ungdomsuddannelse og således opfylde målsætningen. Alternativt er de unges udfordringer i nogle tilfælde blevet undervurderet, så målsætningen om påbegyndelse ikke var realistisk. Det er imidlertid vigtigt at huske på, at også disse indsatser har været virksomme, selvom det endelige mål ikke blev nået. De unge har fået bedre forudsætninger for at komme i gang med en uddannelse, men indsatsen har blot ikke været tilstrækkelig til, at det skete inden for projektperioden.

Evalueringen har afdækket fire tværgående implementeringsmæssige udfordringer; såkaldte sten på vejen. Disse er visitering, deltagelse i fællesaktiviteter, åbenhed i samtaler og samarbejde i partnerskaberne. Opmærksomheden på udfordringer har skabt en ikke-tilsigtet læring; det vil sige en læring, som er opstået uventet. Et eksempel herpå er, at udfordringerne med visitering kan håndteres ved ung-til-ung kontakt.

Partnerne og de unge deler i høj grad opfattelse af det virksomme i indsatserne. Det individuelt tilpassede, det helhedsorienterede, mestrings- og selvforståelseskurser, samtaler på den unges præmisser med en fast kontaktperson, inddragelse, medbestemmelse, selvindsigt og at være en del af et fællesskab går i forskellig grad igen i alle projekterne. Intet af dette kan vist overraske en fagperson på området. Alligevel kan det altså konstateres, at der skal en særlig indsats som AUMI til for at alle elementer kommer på plads. Dermed er det tydeligt, at AUMI både lykkes med at flytte de unge til at påbegynde og gennemføre en uddannelse og med at give dem personlige værktøjer, der kan bruges i flere af livets sammenhænge. I virkeligheden er det måske det vigtigste resultat af AUMI.

7 PERSPEKTIVERING

7.1 Hvordan spredes nye indsatser?

De syv delprojekter i AUMI har haft cirka to år til at flytte en gruppe unge imod målet om enten at påbegynde eller gennemføre en ungdomsuddannelse. Hvad skal der så ske nu? Det er det store spørgsmål i alle projekters livscyklus.

AUMI har ambitioner om, at endnu flere sårbare unge skal støttes og have glæde af de virksomme indsatser, der er udviklet i løbet af projektperioden, så flere unge på sigt får en ungdomsuddannelse. Men hvordan er det muligt at videreføre og udbrede indsatserne?

Vores erfaring som evaluatorer af mange projekter er, at det viser sig vanskeligt at videreføre opbyggede projekterfaringer og virksomme indsatser i andre sammenhænge end der, hvor de er udviklet. Med afsæt i denne erfaring vil AUMI samarbejde med delprojekterne "Bliv verdensmester i dit høretab" og "#KomMed" om et pilotprojekt, som har til hensigt at undersøge og afprøve om og i så fald hvordan, virksomme indsatser udviklet i de to delprojekter kan udbredes til andre aktører.

De to delprojekter er forlænget, så de først afsluttes ved udgangen af 2022. I det sidste år vil der fortsat være fokus på at udvikle eksisterende og nye indsatser, og som et yderligere tiltag vil netop spredning af indsatserne være et omdrejningspunkt.

Som et element i evalueringen af AUMI har der været gennemført tre interviews med kommunale chefer, hvor de som potentielle modtagere af virksomme indsatser blev spurgt, hvordan nye indsatser finder vej ind i kommunerne, og hvad de lægger vægt på, når de skal tage noget nyt til sig.
Den første tilbagemelding er, at nye indsatser skal passes ind i en politisk prioritering; det vil sige, at indsatserne skal ramme et område, som man i budgetforhandlinger har valgt at have særligt fokus på. Kommuner og andre aktører er nødt til at prioritere deres ressourcer. Det kan dreje sig om finansiering, men lige så ofte om fokus og opmærksomhed, hvilket selvfølgelig ofte hænger sammen. At viderebringe virksomme indsatser til kommuner og aktører, der har deres aktuelle fokus et andet sted, er vanskeligt. AUMI og de to delprojekter vil derfor, som det første, skulle finde frem til, hvem der skal kende til de virksomme indsatser.

Den anden pointe fra interviewene med potentielle modtagere af virksomme indsatser er, at indsatserne skal spille ind i den eksisterende praksis for den pågældende målgruppe. For det er de færreste kommuner og aktører, der slet ikke har fokus på de målgrupper og de udfordringer, som har været i fokus for AUMI. Så der vil ikke være tale om, at potentielle modtagere vil importere en hel indsats efter en flot beskrevet opskrift. Af den årsag har fokus i evalueringsrapporten netop været på at tilvejebringe forståelse for og indsigt i, hvordan indsatsen virker overfor målgruppen, så andre professionelle kan lade sig inspirere og justere deres eksisterende indsats og faglighed.

Involvering af potentielle modtagere
Inspiration, motivation og engagement i forhold til at tage nye indsatser til sig kræver – efter vores erfaring – involvering og interaktion, allerede mens indsatserne er i gang; det vil sige involvering og interaktion mellem dem, der er i gang med at udvikle indsatsen, og dem der kunne være interesseret i at tage indsatserne til sig. Det vil nemlig give mulighed for, at partnerne kan gå i dialog om, hvordan forskellige udfordringer håndteres, hvorfor indsatsen er udformet, som den er og så videre. Gennem en sådan involvering og

interaktion kan viden vandre helt frem til praksis. Dermed ikke sagt at praksis ikke kan påvirkes ad andre kanaler såsom eksempelvis kompetenceudvikling. Men det ligger typisk uden for det enkelte projekts muligheder.

Dette perspektiv på spredning af virksomme indsatser afprøves i AUMI under forlængelsen til udgangen af 2022. Det sker ved, at partnerne i ”Bliv verdensmester i dit høretab” og ”#KomMed” inviterer andre fagpersoner til at interagere under projektforløbet. Hvordan dette samspil mellem eksisterende partnere og nye, potentielle modtagere konkret skal udmøntes i praksis, er således et fokuspunkt i den resterende del af AUMI.

Ved fortsat at holde fokus på, hvad der sker for de unge, når de deltager i aktiviteterne, på hvilken måde det hjælper dem, hvilke skridt de unge har taget på vejen mod målene, og hvad tegnene kan være på, at de unge udvikler sig i den rigtige retning, ja, så tror vi, at et projekt som AUMI samlet set skaber størst effekt, efter at projektmidlerne er løbet ud, og projektørerne på målgrupperne er blevet slukket.

OM PLUSS

Siden 2001 har vi bistået virksomheder, organisationer og samfundsinstitutioner i at udvikle og realisere deres potentialer. Det sker via udvikling af governance, strategi, ledelse og organisation, samt ved at skabe overblik, beslutningsgrundlag og læring gennem strategiske analyser og evalueringer. I vores adfærd og tænkning styres vi af tre værdier: Værdiskabelse, fairness og troværdighed. Konsulenterne arbejder over hele landet ud fra vores kontorer i Aarhus og København.

Pluss